

EX
BIBLIOTHECA
ILLUSTRIS
CAROLI HESYCHEI.

6672

Hunc librum Musis
suis inservientem
iure possidet
Theodor Mahlmann

ספר הנפש

Sive

PSYCHOLOGIA
RABBINICA,

Quæ agit de

MENTIS HUMANÆ
NATURA & PRÆCIPUE
EJUS EXTREMIS,

Ex mente

*MAGISTRORVM JVDÆORVM
accedit hinc inde Sententia*

MOHAMMEDIS & ARABUM

AUCTORE

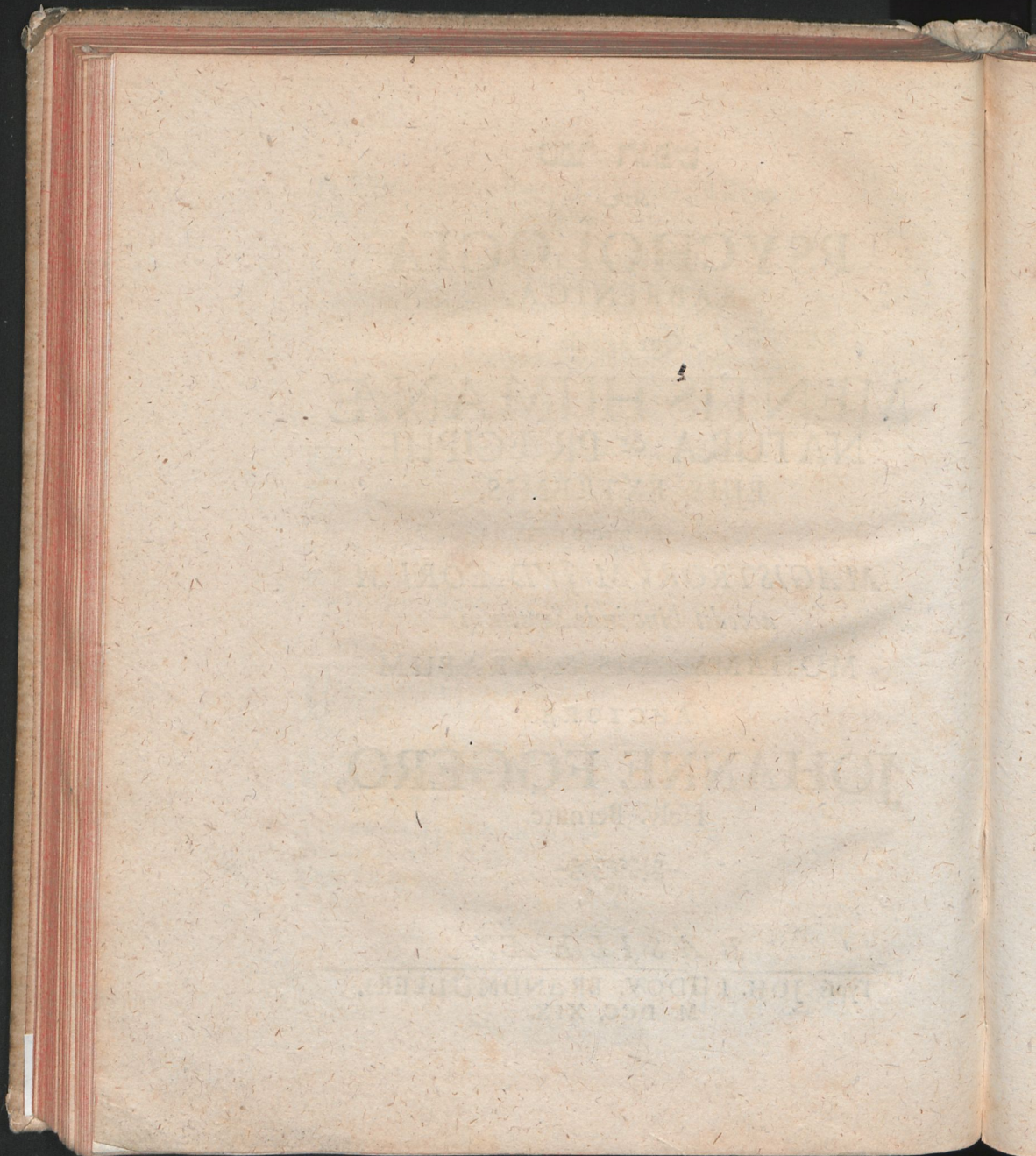
JOHANNE EGGERO,

Helv. Bernate.

BASILEÆ,

Typis JOH. LUDOV. BRANDMÜLLERI,
M. DCC. XIX,

VIRIS

*Doctrina pariter ac Pietatis solida laude
Conspicuis. Celeberrimis.*

JAC. CHRISTOPH. ISELIO,
S. Th. D. Loc. Comm. & Controv. in
Acad. Basil. Professore, & Regiæ Galli-
cæ Elegantiorum Litterarum atque In-
scriptionum Academiae Socio.

Ut &

JOH. LUDOVICO FREY,
S. Th. D. Ejusdemque in eadem Aca-
demiâ Professore Extraord. & Histor.
Ordinario.

S. P. D.

EGGERUS.

*On indignabimini, spero, Viri
Excell. quòd nomina vestra
Augusta heic præmittere au-
sus fuerim, posteaquam intel-
lexeritis, id fieri summè
æquum, utile, & necessarium
esse;*

|| 2

esse. *Aequum dico, postulante illo favore & benevolentia eximia qua me immeritum tam gratiose complectimini, ut cum illam satis de-mereri ob virium mearum tenuitatem non possim, saltem hoc quaecumque perennis mea observantia grataque mentis publicum exstet monumentum; Immo quid aequum magis, quam ut, qui vestris auspiciis mihi susceptus est, qualiscumque hic labor Vobis itidem sit sacer, & ut qua Authoritate, benevolentia & Consilio vestro juvatis studia eorum primitias gratam Vobis deferam mente. Utile imo per quam utile mihi est, ut Vobis, Viri Excell. hacce mea Conamina inscribam, sic enim ea humillime vobis trado censenda, & corrigenda, ex quo utilitatis quamplurimum, ad studia mea proporro dirigenda redundaturum est. Necessarium fuit id fieri, cum ut utilitatem, quam modo mente praecepi assequerer, ad id utique mihi opus est censoribus in hoc studiorum genere eruditissimis, & toto literatorum orbe celeberrimis: Quales Vos, Viri Excell. nactus sum, tum ut scripto huic exiguo aliquod adnasceretur ornamentum & authoritas propria plane destituto. Tale*
ipse

*ipsi accedit ex Nominibus Vestris. augustis,
qua fronte praefert, tale praesidium sane etiam-
dum sub prelo sudans anhelabat non ausurum
lucem aspicere, si illo destitutum fuisset: Solent
qui dedicatorias litteras scribunt laudes Pa-
tronorum suorum depradicare, id & ego nunc
facerem Viri Excell. nisi magis honori vestro
consulerem, nolo enim incondita oratione eru-
ditionis Vestrae obscurare famam, qua omnium
auribus sponte se ingerit; Id unum precor, ve-
lit Vos, Viri Excell. Deus T.O.M. diu super-
stites servare ad incrementum Ecclesiae &
& Academiae vestrae Patria, ad gaudium &
solatium omnium illorum qui eximiam ve-
stram eruditionem & pietatem in Vobis ad-
mirantur. Valete Viri Excell, & me amare
pergite*

Dabam Basileae, Ann. Dom. M, DCC, XIX.
die 15. Junij.

Ad B. Lectorem.

Postquam mihi constitutum fuerat tentare, quid in litteratura Rabbinica valeant humeri mei, quid ferre recusent, id oppidò utilius fore judicavi, si mihi sumerem objectum aliquod fixum & certum, quam si nuspiam non oberrando, studia mea habeant aliquid vagum & instabile: Hoc propositum prosequenti ex occasione illarum Thesium fundamentalium Abarbanelis, quæ exstant in Commentario ipsius in Prophetas priores ad 1 Sam. XXV. quas fortè legendo inveni, statim cogitatio de amplectanda hac materiâ oborta est, idque eò magis, quod viderem, illa quæ Philologiam & Antiquitates Judaicas, spectant, plerumque à multis jamdudum fuisse occupata, non sic autem quæ Philosophiam; Sperans ergo nonnulla tum utilia tum curiosa in eruenda hac Psychologia Rabbinica sese proditura, Hæc Theses fundamentales Abarbane.

banelis tanquam pro Textu in hac Dis-
sertatione posui, eo quod præcipua quæ
de hac Materia à Judæorum Magistris
disquiruntur in iis continentur, ad quæ
reliqua suis quæque locis tanquam ex-
plicationis & Commentarii loco retu-
li; Illas Theses ex Originali Hebraico hic
transtuli (Textu Hebr. brevitatis gra-
tiâ omissô) secutus quantum fieri li-
cuit litteram, hinc factum ut stylus mi-
nùs sit Latinus ad Hebraismum accom-
modatus, similiter versatus fui in versio-
ne reliquorum locorum Rabbinicorum,
quæ in decursu Dissertationis mihi pas-
sim pleraque Hebr. sermone citantur;
nonnulla autem ex iis, quæ faciliora non
interpretatus fui, pauca Latine tantùm
posui, ut quæ sunt ex More Neboch. à
Cel. Buxtorfio translato, in quibusdam
locis Textum Hebraicum abrui, con-
tensus versionem integram loci appone-
re: Hæc citata autem præcipuè ex Menaf-
se ben Israël's Tractatu **נשמת הים**
sive *de immortalitate animæ* ex R. Schem
Tof libro **נפש החמה** *de anima sa-*
pien-

piencia ut & R. Mosis bar Nachman שער
הנמר f. *Porta retributionis*, ut patet ex
lectione scripti, transumsi, adspersis hinc
inde prout ferebat occasio brevibus stri-
cturis; Sententiam Mohammedis & Ara-
bum alicubi etiam apposui ut quæ in non-
nullis planè eadem cum Rabbiorum, &
fortè inde etiam derivata fuit. Plurima his-
ce addi potuissent, & majori cum accura-
tione disposita, ad hanc materiam perfe-
ctius exhauriendam, sed cogitabit B. Le-
ctor, ad id operis peragendum requiri in
hac litteratura Magistrum, non verò Ty-
ronem, qui, se commodi quid Reipublicæ
litterariæ illaturum, minimè præsumit,
sed exercitii tantum gratiæ, & ut iis, quo-
rum id scire interest, studiorum aliquod
exhibeat specimen, scribit. Vale Lector B.
& conatibus nostris fave.

PSYCHO.

PSYCHOLOGIA
RABBINICA

DE

*Mentis Humana natura & præcipuè
ejus Extremis.*

Ræclarum est effatum Abi-
gaelis Nabalis (qui nomine & omine
Stultus & mentis emarcidæ homo
erat) uxoris sapientissimæ, quod ex-
stat in oratione sua habita ad Da-
videm, & legere est, I Sam. XXV.
v. 29. his verbis:

ויקם אדם לרדפך ולבקש את נפשך והיתה נפש אדני צרורה
בצרוד החיים את יהוה אלהיך ואת נפש איביך יקלענה בתוך
כף הקלע!

*Et cum surrexerit homo ad persequendum te & querendum
animam tuam, tunc erit anima Domini mei ligata in fasciculo
viventium Jehovæ Dei tui anima autem inimicorum tuorum
agitabitur in medio vole fundæ.*

Don Isaack Abarbanel Theologus & Philosophus Ju-
dæorum famigeratissimus, sicuti integram oratio-
nem Abigaelis ad Davidem duobus modis explicat in

A

Com-

Commentario in Prophetas priores, ita etiam hunc versum in specie. De utroque modo postea subjungit esse illos אופנים נאים מאד *Modos elegantes admodum*, rectè autem priorem modum explicandi posteriori præcellere affirmat, quoniam illa bona quæ Davidi evenitura prædicat de vita Cælesti intelligit, non autem terrestri & caducâ hâc: Quod modum concernit alterum, quem minùs probat Abarbanel, & qui sensum sequiorem illorum verborum exhibet. Ita eum exponit author modò laudatus, ut dicat in tota sua oratione Abigaelem usam fuisse, quatuor argumentis, quibus Davidem à cæde Nabalis conjugis sui avocaret, in hoc autem versu tertium horum argumentorum contineri. Cujus vis in hoc sita est, quod, cum David ingenti nunc expositus sit periculo, & diu noctuque in discrimine vitæ versetur, ob furorem Saulis, ipsum utique deceat in hisce rerum circumstantiis constitutum ut sibi temperet ab omni cæde id si facturus hoc commodi dubio procul ad ipsum redundaturum, ut, cum surrexerit homo, (intelligit præcipuè Saul) ad eum persequendum, simili misericordia usus sit Deus benedictus erga eum, eumque cum Ventium fasciculo sit colligaturus, nec passurus unquam ut in hocce bello victus succumbat sic enim loquitur author ad illa verba. *Et erit anima, &c.*

ר"ל שיצילוהו השם מידו וישמור את נפשו והוא צרור החיים אשר זכר כלומר שישמור אותו ממורת וכו'

i. e. *vult dicere quod Deus eum erepturus sit à manu ejus (scil. Saulis) & custodiurus animam ejus, & hic est ille fasciculus ventium, cujus mentionem facit, quasi diceret, quod eum custodiurus sit à morte. Et è contra intelligi per id quod dicitur & hostes Domini mei agitabuntur, quod Saul quidem eum per-*

⋯⋯⋯) ; (⋯⋯⋯

persecutus sit, sed in vanum, & hoc sibi ipfimet in poenam futurum, ut vagabundus errare cogatur in omnibus montibus non inveniens requiem plantæ pedis sui; Verum sententiã altera, quæ consensu Abarbanelis magis probanda, est illa, quæ hæc bona quæ Davidi eventura prædicit mulier fatidica, de seculo futuro intelligit animam nimirum Davidis in consortio beatorum æviternum Communione Dei & inde resultantibus bonis immensis fruituram. Quam Communionem Dei dicit esse הצרור והרכוק האמתי לפני *illud fasciculum & conjunctionem veram anima cum Deo*, & quæ alia ibi tradit. Hisce ita expositis ex hoc versu supra allegato septem radices sive theses fundamentales de anima hominis & ejus statu post mortem deducit, quas nunc ordine subjungemus.

THESIS FUND. I.

QUOD anima intellectualis superstes manet æterna inter reliquas (I.) partes animæ. Nam cum concedamus eam esse Substantiam, inde sequitur eam esse incorruptibilem, quandoquidem ipsi nullæ sunt causæ corruptionis. Neque Innovatio intellectus est & ejus Essentiæ, sicut est in reliquis formis & innovatione earum, ideo æternitas ab eo non prohibetur. Et hoc contrarium planè est sententiæ Epicuri credentis (II.) animam consumi & corrumpi cum corruptione corporis. Sed hanc nostram thesin jamjam confirmavit Salomò, ה"ע, cum dicit: *Et revertitur pulvis in terram sicut erat. Et Spiritus ad Deum qui eum dedit.* Ubi attende, quod de pulvere dicat sicut erat, non autem de Spiritu hujus rei causa secundum me quidem est, quod per legem & præcepta perficitur pars illa anima, & in ea mercedem

cedem suam recipit post mortem. Non sic autem corpus, quia illud nullo modo perficitur, quia pulvis est, & in pulvrem revertetur. Et ideo dicit de eo sicut erat vult dicere, in eadem dispositione & gradu, in quo erat ante Creationem, sed sic non est de Spiritu qui revertitur, verum non sicut erat, sed magis perfectus & dispositus ad recipiendam mercedem aut poenam. Et in Tract. Schabb. dicunt, (ad hæc verba) *ad Deum qui eum dederat. Rede eum ipsi sicut tibi antea dederat. Qui hoc? In puritate, sic & tu in puritate (reddas.)* Et in Medr. Kohelet exponunt ad verba & *Spiritus revertitur. Quando? Tunc cum revertitur pulvis in terram si dicas non, discis ex eo: Et anima hostium tuorum, &c.* putant reverti corpus in terram sine pollutione peccati, sicut fuit in Creatione. Tunc revertetur Spiritus ad Deum & Intellectus erit aternus & vivens. Hoc sapiens illa mulier inquit cum dicit: *Et erit anima Domini mei ligata, &c.*

NOTA I.

Cum hic author Partium animæ mentionem faciat sciendum est Rabb. more Scholasticorum distinguere in homine triplicem animam de hoc agit Men. ben. Isr. lib. 2. c. 15. libri sui quem inscripsit. **נשמת חיים** sic ibi statim ab Initio infit. **דע שנפש האדם היא אחת ויש בה נ' כחות הצומח אשר לבעלי הנפש הצומח המתאו אשר לבעלי הנפש הבהמ' והכוח המשכיל היא הנפש החכמה וכו'**

i. e. Scito animam hominis unicam esse, sed in ea sunt tres facultates. Vegetativa, quam habent Entia prædita anima Vegetat: Sensitiva, quam habent Entia prædita anima bestiali, & facultas intelligens, quæ est ipsa anima sapiens. Hanc distinctionem & differentiam quæ inter tres hæc facultates intercedit, comparat Maimonides alibi cum Luce Candelæ, Lunæ & Solis quando locum aliquem

quem illustrant. De hac distinctione multa apud Rabb. ut apud R. Mosche Schem Tof in libro נפש החכמה parte prima, &c. Sed aliam distinctionem habet idem author ibidem ex Sacris literis desumptam, his verbis:

הנפש נחלק לשלשה חלקים מיוחדים באחדותם ואע"פ שגראים מוחלקים בחלוק שמותם והם סוד אחד נפש רוח נשמה שלשה אלה הם רוחות של מעלה והאדם נכלל מהם וכו'

i. e. Anima dividitur in tres partes coadunatas conjunctione sua, & quamvis videantur divise discrimine nominum suorum, attamen Secretum unum faciunt נפש רוח נשמה, Tria hæc sunt Spiritus superiores, & homo ex eis compositus est.

Infra autem ostendit, quomodo hæc partes inter se distinguantur notando rationem & respectum quem ad invicem habent, & cum locutus fuisset de prima parte נפש cui sedem suam in sanguine assignat. Sic pergit:

כח זה הוא כח קיום הגוף והרגשותיו הרוח הוא כח המקיים ארת הנפש להתקיים בגוף כי אין קיום הנפש זולתי בכח הרוח בעניין הרוח הנושבת ובסבת הרוח האדם מתקיים בכח הנפש התיא ובהמוט הרוח מן הנפש זא סבת המות כי אין הנפש יכולה להתקיים בגוף הנשמה הוא עניין השכל האמתי אשר ממקור החיים נחצבו ממעין השכל החכמה וכו'

i. e. Hæc facultas (intellige נפש) est facultas per quam subsistit corpus & sensationes ejus, רוח est facultas (sustinens facultatem נפש) ut in corpore subsistere possit, nam subsistere nequit נפש nisi per facultatem רוח eo quod הרוח illam inspirat (afflat.) Et propter רוח homo subsistit in facultate illius נפש cum autem dimovetur רוח à נפש hæc causa excipit mortis, nam נפש non potest subsistere in corpore (sola.) Et נשמה est intellectus ipse qui è fonte vitæ abscissus, ex fonte intelligentiæ & sapientiæ, &c.

Simili fermè modo de his agit AbenEsra, in Comment. suo super קהלת cap. 67. cum dicit:

ויהי שם הנפש המתאוה לאכל ולשמוח והשק המשגל נפש ויהי שם נפש בעלת ההרגשה המבקשת שררה וגדולה רוח ויהי שם נפש בעלת החכמה נשמה גם כן חלקם ר' סעדיא גאון ז"ל וירוע

ידוע כי בהתנבר הנפש תחלש הנשמה ואין לה כח לעמוד לפניו,
בעבור היותה נוקה וכל יצריו עוזרים אותה על כן המתעסק באכילה
ושתיה לא יחכם לעולם.

i. e. vocatur autem illa pars animæ quæ appetit edere & letari &
desiderat concubitum : נפש Illa autem pars quæ prædita est sensa-
tione & quærens Principatum & Magnitudinem רוח illa autem pars
quæ pollet sapientia, נשמה. Sic etiam eos divisit R. Saadia Gaon
b. m. Notum autem est quod quando pars dicta נפש invalescit in-
firmatur pars dicta נשמה nec consistere potest coram ea, quia cor-
pus & omnes concupiscentiæ ejus ipsi succurrunt. Ideo qui operam dat
esui & potui : Non sapiens evadet in æternum.

Sententiam R. Saadiæ de his tribus nominibus & aliis duo-
bus nimirum ה"ה & יחידה quibus anima in S S. nominetur
additis exponit etiam Men. ben. Ifr. lib. 2, c. 15. Suamque sen-
tentiam postea his verbis adjungit :

ומה שנראה לי שנקראה בשם נפש בכחינת הכח הצומחת
וכר

i. e. Quod autem mihi videtur puto eam vocari נפש respectu facul-
tatis vegetativæ רוח respectu facultatis vitalis & sensualis, נשמה re-
spectu animæ intellectualis. Veruntamen vocatur ה"ה eo quod est
æterna & consistit in æternum nec perit in corruptione corporis. Et
יחידה Quia sola omnes illas facultates possidet sicut arguimus.
Hæc quinque nomina animæ tribui existimat idem author
propter quinque voluptates, quas illa percipit toto tempore exi-
stentiæ suæ, quarum 1. contingat, tunc quando sub throno glo-
riæ adhuc latet 2. quando corpori inseritur in utero Matris 3.
postquam in lucem edita est usque ad mortem 4. post mortem
cum ad requiem suam ascendit 5. denique tempore resurrectio-
nis mortuorum, vide citatum cap. 15.

Quod definitionem animæ attinet passim apud Rabb. ex-
stant, insigniores collegit Men. ben. Ifr. cap. 4, lib. 2. Ut illam
R. Saadiæ, AbenEsræ, Maimonidis, Zerachia hallevi, R. Chaf-
dai, Nachmanidis. Unam vel alteram allegasse sufficet; Mai-
monides in Halichot Jesode Toræ,

גור שהנפש צורה כלא גולם ולא גוף אכל זוהר וגיורה ממקור הדעת ואינה צריכה לגוף ולפיכך בישאכד הגוף לא תובד אלא עומרת בעצמה וקיימה כמו מלאך ונהנית באורו של עולם והוא הע"ב.

i. e. *Definit quod anima est forma expers masse & corporis sed est splendor & derivatio ex fonte scientiæ, nec opus habet corpore. Idcirco pereunte corpore non perit, sed per se ipsam subsistit, & remanet Angeli adinstar & fruitur luce seculi quod est seculum futurum Ramban, in Schaghar Hagg. sic habet:*

היא קבלת ר"זל שהק"בה בורא נפשותהן של צדיקים והם בלי ספק רוח זכה ורקה ביותר אינה גוף ולא נגבלת ולא נגדרת במקום וכו' Suam definitionem ad finem author subnectit, dicens: esse substantiam separatam à materia creatam sex diebus creat: ad apprehendendum perfectionem suam, &c. Comparationem instituere etiam solent Rabb. inter Deum & hominem, v. gr. sicut Deus implet totum mundum. Ita anima totum corpus, sicut Deus videt nec videtur ita anima, in quibus analogiis Imaginationem Dei in homine quærun, de quibus præcipuè in Tract. Beracot.

II.

Notum est Sadducæos olim etiam in hac sententia fuisse ex male intellecto præcepto Antigoni Sochæi Magistri sui, quod exstat in Cap. Patrum, Cap. 1. Sect. 3.

אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם!

Eos passim refutarunt Rabb. veram sentiam Antigoni astruendo, prout id etiam fecit Abarbanel in suo S. Commentario super Cap. Patrum, duobus modis ibi vult intelligi posse hoc præceptum, vel ut mens ejus sit illos in obedientia legis non exspectare debere remunerationem corporalem in hac vita, sed præcipuè Spiritualem vel æternam post illam, vel quod magis ad rem, non ex ingenio servili

vili, sed amore Filiali Deo serviant quod sic enuntiat.

ועור יש לפרש אל יהא כוונתו בעת עשייתו המצו לקבלת
שכר תחת עבודתו כמו העבדים הפחותים שעיקר עבודתם לרבו
היא כשביל לקבל שכרם אל יעשה הוא וכו'

i. e. Aliter adhuc explicari potest, nim. Ne sit intentio ejus eo tempore cum facit præcepta, ut accipiat mercedem pro suo cultu, sicut illi servi abjecti quorum servitùs fundamentum unice est, ut accipiant mercedem suam. Ne ille sic faciat in cultu Dei, Jamdudum enim obligatus est ad Cultum Dei, propter ejus benignitatem, quam Deus ei fecit à die nativitatùs ejus, si autem res ita se habet utiq, ille obligatus est Deo servire sine receptione mercedis. Et hoc est quod dicitur in altera parte sententiæ, sed sicut servi qui non, &c. Et timor Cæli sit super vos. v. d. Timor Dei, qui Cælos movet; vel aliter, Ut timeatis Deum, v. sine intuitu ad mercedem prout Cæli s. orbes cælestes, qui circumagitantur, & faciunt voluntatem Dei ex timore ejus sine mercede, hæcenus Abarb.

THESIS FUND. II.

QUod Remanentia illa animæ sit seorsim in individuo, neque aduentur animæ post egressum ex corporibus suis, ita ut adhærescant & conjungantur cum intellectu operante, sicut id existimarunt multi Philos. sed unaquæque anima superstes est ipsamet separata, & quamvis numerus, & pluralitas, & particularitas in rebus quæ hic (in mundo isto existunt) se habeat secundum materiam & accidentia, nec intelligatur numerus in rebus abstractis, ecce diversæ sunt animæ secundum meritam, & intelligentias suas; sicut dicitur de intellectibus separatis, etiam juxta sententiam dicentis, quod eorum concatenatio non fit ad modum causæ & causati, quod nihil-

nihilominus illi multi sunt & diverſi, & jamjam hoc fundamentum explicarunt ſapientes veritatis; dicunt in cap. השוכר את הפרעל Raba explicat & dicit, tradit Raf. Joſeph. Quid eſt quod ſcriptum eſt: *Ponis tenebras & fit nox*, hoc eſt ſeculum ſimile nocti, *in eo repunt omnes ferae ſilvae*. Hi ſunt impii, qui in eo ſimiles ſunt feris, *Oriuntur Sol & congregantur*. Oritur Sol juſtis & congregantur impii, *Et in latebris ſuis cubant*. I. Ibi ne unicus eſt juſtus cui non ſit habitaculum proprium ſibi ipſi. *Egrediuntur homo ad opus ſuum*. Illi ſunt juſti, qui egrediuntur ad recipiendam mercedem ſuam. *Et ad laborem ſuum uſq; ad vesperam*, quia perfecit laborem ſuum uſque ad vesperam. Ecce dicunt unumquemque juſtum habiturum gradum diſtinctum & ſeparatum in ſeculo animarum. Et id innuit Mulier illa timens Deum, cum dicit: Et erit anima Domini mei ligata, v.d. anima ejus particulariter & in individuo.

NOTA I.

De his multus admodum eſt Men. Ben. Iſr. Lib. 1. Cap. 10. Ubi ſeptem Turmas vel ordines beatorum ſtatuit totidem beatitudinis gradibus ab invicem diſtinctas, de quibus dictum ſit, quod exſtat Dan. 12.

והמשכלים ויהירו כוהר הרקיע כחמה וכלבנה כככבים וכברקים וכשושנים וכלפדים

i. e. *Et intelligentes ſplendebunt ut ſplendor expansi, ut Sol & Luna, ut Stellae & Fulgura, ut Lilia & Lampades de ſeptem ordinibus ita pergit poſtea.*

והכת הרישונה יושבת לפני המלך ורואה את המלך ואר הפנים וכו'

i. e. *Et ordo primus ſedet coram Rege & eum videt & facies, ſicut dicitur ſedebunt recti coram facie tua. De ordine ſecundo dicitur: Beati ſedentes in domo. De Tertio, Quis aſcendet in montem Dei. De Quarto: Beatus quem elegiſti & admoviſti ut habitet in attriis tuis.*

B

De

De Quinto; Jehova, quis peregrinabitur in tentorio tuo. De Sexto: Quis habitabit in monte Sanctitatis Tue. De Septimo: Et quis stabit in loco sancto ejus. Haftenus author citatus, quibus subjungit:

וכל כרת וכרת יש לו מדור בפני עצמו כגון ערן

i. e. Et quilibet ordo habet mansionem particularem in horto Edenis. Cum septem gradibus sanctitatis in terra Jfr. comparat illos gradus, nam dicit idem scripturam dicere de S. Pontifice in S. Sanctorum Intrante, quod de primo gradu beat. in Caelo vide supra. De Sacerdotibus, qui sunt in Atrio Sacerdotum idem quod de secundo ordine. De Israëlitis in Atrio suo idem quod de tertio ordine, & sic deinceps.

Sed sicut septem ordines diversos statuunt ita unicuique individuo singularem suam gloriam attribuunt. De his author cit. postquam idem ex Psal. 104. adduxit. Ita pergit:

אין כל צדיק וצדיק שאין לו מדור בפני עצמו ובראשון ממנו א"ר אלעזר בר חנינא עתיד הק' ברה לעשו עטרא לכל צדיק וכו' ובבבא בת"פ המוכר את הספי' אמר רבנא עתיד הק' ברה לעש' שבע חופות לכל צדיק וצדיק וכו' ובשבת פ' השואל אמרו בני הולך האדם אל בירת עולמו א"ר יצחק מלמד שכל צדיק וצדיק עושים לו מדור כפי כבודו וכו'

i. e. Non est ullus justus, cui non sit habitatio particularis: primo Megilla capite dicit Rabbi Eleazer filius Chanina: Deus Benedictus facturus est unicuique justo coronam, &c. Et in Bava batra capite Hammoker & hass: facturus est Deus bened. unicuique Justo septem Thalamos, &c. Et in Schabbat cap. Hafschoel, dicunt quia abit homo ad domum seculi sui, dicit R. Isaack hoc docet, quod facturi sunt unicuique justo habitationem secundum gloriam ipsius, &c.

THESIS FUND. III.

Quod illa Remanentia non sit secundum Intelligentias & Scientias speculativas; sicut multi Philosophi Nöstrates id existimarunt. Sed hanc sententiam jamjam refutavit Rabbi Chafdai B. m. in libro suo. Et R.

R. Schem Toſ prolixè de hac re egit in libro ſuo כבוד אלהים (Deus ei retribuatur operam ſuam) Verum illa (ſcil. remanent;) eſt ſecundum legem & præcepta & opera, quæ ſunt accepta coram Deo bened. Et jam olim hoc explicuit David, ſuper eum ſit pax, cum dixit: *Beati perfecti viâ ambulantes in lege Dei beati cuſtodientes veſtim. ejus. Et non operantes iniquitatem, &c.* Vult dicere: Beatitudinem & proſperitatem veram eſſe in conſideratione legis divinæ, & in obſervatione præceptorum ejus, & reſeſſione à præceptis negativis, & jamjam hanc veritatem aſſeruerunt Sap. Juſt. noſtri in Miſchna. I. Omnis qui facit unicum præceptum ei beneficit. Et in Gemara hanc bonitatem exponunt, & dicunt eſſe bonum illud abſconditum juſtis, & dicunt eorum, qui tradunt animam ſuam propter ſanctitatem Dei, gradum in mercede ſpirituale eſſe admodum magnum, cum dicunt; quod attinet II. interfectos Lud. nemo hominum conſiſtere poteſt intra ſepimenta (conditionem) eorum. Et in Tractatu Batra dicunt, quaſi verum ex Schelomo, quis eſt qui Conſors eſt III. futuri ſeculi, dixit eis, illi de quibus ſcriptum eſt, *& coram ſenioribus ſuis gloria.* Quia hoc eſt illud *† Raf Joſeph filii R. Simeon ben Levi, &c.* Et omne id monſtrat, retributionem ſpiritualem non pertinere ad ſcientias theoreticas, ſed ad præcepta Divina. Hocque innuit magna illa mulier cum dicit: *Quia bella Jeh. Dominus meus gerit,* hoc pertinet ad obſervationem præceptorum. *Et malum non inventum eſt in te omnibus diebus tuis,* hoc de reſeſſione à transgreſſionibus. *Et ſi ſurget homo ad perſequendum te.* Id ſunt Caſtigations perficientes, & reſpectu juſtitiae omnium horum dicit: *Et erit anima Domini mei lig. &c.*

NOTÆ I.

Ex his patet secundum sententiam authoris justos post hanc vitam retributionem secundum opera recipere sine prævia aliqua expiatione vel purgatione in aliquo loco intermedio torturæ. Sunt tamen alii Judæorum Magistri, qui aliquod purgatorii animarum Genus fingunt, quod etiam ignem Gehennæ appellant, ita ut statuere videantur nullam animarum ad beatas mansiones admitti, nisi exacto prius certò temporis spatio in gehenna de hoc agit R. Schem Toſ. in libro החכמה נפש החכמה parte secunda.

קצת מבעלי החכמה אמרו כי הנשמה היא כעולם הזה כמאמר הגוף ומתלכלכת בכללך הגוף וכשהק"ב רוצה להעביר לכלוכם ממנה ולטהרה איננה רוחצת אלא באש והוא אש של גהנם

i. e. Nonnulli ex sapientibus dixerunt animam in hoc seculo esse in vinculo corporis, & inquinatam ex iniquatione corporis, eum autem Deus benedictus vult demere ipsi hanc iniquationem eamque purificare, lavari nequit nisi per ignem, & hic est ignis Gehennæ. Non autem eam purificari posse nisi per ignem, simili illustrat postea desumpto, à certo quodam genere lintei quod conficiatur ex lana Salamandræ animalculi muri simile in fornacibus vitriariis degentis, quod linteum neque lavari vel mundari possit nisi per ignem, hinc à Minori ad Majus argumentatur.

הנשמה שהיא ממש תולדת האש וממקום האש על אחת כמ' וכמ' שאין טהרתה מבלוכה אלא באש

i. e. Anima autem cum insolidum progignatur ex igne, & ex loco ignis. Quanto magis ergo, aliter purificari nequit, ab inquinamento suo nisi per ignem. Negant alii dari ejusmodi purgatorium vel locum tertium, de quò multus est Men. ben. lfr. lib. secundo cap. 23. Sic dicunt in Elleschemot Rabba.

מי שחוצה משמר את התורה נן ערן לפניו ומי שאינו משמר את התורה גהנם לפניו

Huc facit quod tradunt in Capite præcat, matudinae. de R. J. ben. Saccai.

בשורה

בשעת פטירתו של ר' בני נכנסו תלמידו לבקרו כיון שראה
אותו התחיל בוכה וכששאלו: ממנו רבינו למד אתה בוכה
אמ' להם אילו לפני מלך בש' וד' היו מוליכים אותי וכו' ולא עוד
אלא שיש לפני כ' דרכים א' לג'ע וא' לנהגם ואינו יודע באיזה
מהם מוליכי אותי ולא אנכרה; הרי לך שלמה הזכיר מקומות
אחרים כאשר חשבו חכמי אומות העול הנקראים אצלם לימנו
ופורגטוריוו וכו'

i. e. Tempore discessus ex hoc mundo ipsius R. Johanan ben Saccai. Ingressi sunt ejus discipuli ad eum visitandum, statim autem ac eos vidit flere incepit. Interrogantibus eum Domine noster quare fles, dixit eis, si coram Rege Carnali, &c. me ducerent, &c. Sed non hoc est verum quia coram me sunt duæ viæ una ad Paradisum, & altera ad Gehennam nec scio ego utrâ ex iis me adducturi sint, quare ergo non sterem. Ecce hinc vides eum non mentionem facere aliorum locorum sicut putarunt sapientes Gentium (Pontificios præcipuè notat) quæ (loca) ipsi vocantur Limbus & Purgatorium, &c.

Ex sententia R. Schem Tof modo proposita patet omnino nonnullos Rabbinos revera existimasse omnibus vel justissimis aliquod temporis spatium in Gehenna transigendum esse. Nec ab hac sententia abhorret valde quod legitur in Tract. Chagiga.

אמר ר' אליעזר תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהם
קל וחומר מסלמנדרה ומה סלמנדרה שתולדות אש אין
אור שולט בה תלמידי חכמים שכל גופן אשעל אחרת כמה וכו'
i. e. Dixit R. Eliezer ignis Gehennæ nihil poterit in discipulis sapientum, probatur hoc à majori ad minus per Salamandram. Nam si Salamandræ quæ progignitur ex igne, ignis non dominatur, quanto minus dominabitur discipulis sapientum.

Omnino videtur mentem hujus loci esse sentire equidem ignem Gehennæ sanctos Magistros suos, non tamen hinc nec corpora nec animas eorum, exuri prout de Impiis id existimant saltem ex his & aliis Raymundus Martini præsidium pro asserendo Limbo Patrum ex Consensu Rabbinoꝝ sibi invenisse videtur, vide reliqua, ut v. gr. de illis אלהים quos Phythoniffa

Endorea è terra ascendere vidit, apud citat. Authorem in Pugione fidei, Part. III. Dist. II. cap. 8.

Theologi Arabum sicuti plerasque quas habent sententias fabulosas à Magistris Judæorum mutuo sumserunt. Et hanc de Justorum commoratione in Gehenna inde acceperunt, id patet ex iis quæ habet Author Compend. Theolog. Mohammed. apud Relandum.

ומנהם מן ירחל אלנאר מן אלמומנין למה האלך פיהם כל ירחל אלנאר בעד מנה יעדב עלי קדר גרמה לאן אלמומנין פי אלנאר יחרון אכרה ואלקאפרון פי אלנאר יחרון אכרה

i. e. *Quidam ex fidelibus ingredientur in infernum, sed non in eo æternum manebunt, sed ingredientur in hortum. Postquam punitus fuerit secundum quantitatem criminis sui; deinde fideles in Paradiso permanent in æternum. Infideles autem in igne permanent in æternum.*

Imò hæc sententia videtur esse ipsissima Orthodoxorum inter Arabes, uti eos vocant qui Al Afshariani dicuntur, qui volunt Deum hominem graviter peccantem, & sine poenitentia è mundo exeuntem punire juxta mensuram sceleris ejus.

תם ירחלה אלנאר כרחמתיה

i. e. *Postea admittat eum in Paradisum pro sua misericordia. Alia adhuc citat Celeberr. Pocockius in Notis ad Hist. Abulfarag: p. 257. & seqq.*

Huic sententiæ etiam suffragatur fabula quam Orthodoxi Inter Arabes tanquam articulum fidei proponunt in sua Confessione fidei, quam in Notis modo author laudatus Arabicè & Latinè exhibet, p. 282.

Fabula est esse גהנם מדרד עלי מתן גהנם *esse reverà viam, quæ sit corpus extensum super medium Gehenna, quod corpus acutius gladio sit & subtilius pilo, per hanc viam ducentos omnes homines. Infidelium pedes lapsuros ut in ignem decendant ex Decreto Dei; fideles autem firmo pede transeuntes, in domum æternam deductum iri, posteaquam ex Piscina Mohammedis ad quam aquatum descendant biberint.*

Sic etiam author Ketabo Refalat: sententiam modò propositam confirmat.

ומן

ומן עאקברה כנאר אחרגרו כנהא באימאנה וארהלה פי
גנתה

i. e. *Quem igne punit (fidelium) educit eum ex eo propter fidem
& introducit eum in hortum suum.*

Imo locus in ipso Corano existat Surat, vigesima nona, ubi sic
habet Pseudopropheta,

ואן מנכס אלא וארהגא כאן עלי רבך חתמא

i. e. *Et nullus est ex vobis qui non descensurus sit in eam Gehennam,
& hoc apud Dominum tuum est decretum.*

Et hæc sententia planè eadem est quæ Pontificiorum de Purgatorio & Limbis, quod patet ex Surat, septima, quæ conscribitur
אלאעראף sive de Limbis, quorum in illo capite mentio
fit, versu. 44. & seqq.

ובנהמדו הגאב ועלי אלאעראף דגאל יערפון כלרה בשימאחם
ונאדוא אצחאב אלגנרה אנ שלאם עליכס לם ידהלוהא והם
יטמטון:

i. e. *Et inter eos (scil. beatos & damnatos de quibus antea) est
velum & super Araph. (Limbos) sunt Viri qui cognoscunt omnes signis
eorum & compellant socios Paradisi, salus sit vobis: verum non ingrediuntur
in eum, quamvis id discipiant.*

Versibus seqq. describit quid loquantur etiam cum damnatis
quod curiosus Lector ipsemet si lubuit inveniet. Hinc etiam
est quod nonnulli Pontificiorum ex hoc ipso loco doctrinæ suæ
de Purgatorio & Limbis præsidium adducant, prout etiam ex
scriptis Gentilium, numero non argumentorum pondere certare
assueti.

Vestigium aliquod de Limbo in speciè infantum existat apud
Arabum Theologos in Authore libri Al Mavvakef Et Alfe-
phadio in Commentario ad Tograï Poema Citante hoc Celeber.
Eduardo Pocockio in Notis Doctissimis ad Historiam Abulfara-
ragi, p. 230. Ubi interrogatus Al Jobbaisensis Sectæ Al Jobbasio-
rum Author de tribus fratribus, quorum primus **עאש פי אלטאערה**
Vixit in inobedientia erga D. Secundus פי אלמעצירה in rebellionem
tertius **כארת צעירה** mortuus est parvulus, quid de eorum
statu

statu sentiret, respondit, primùm remuneratum iri in Paradiso, secundum in Inferno punitum, tertium nec præmium nec pœnam manere.

II.

Summum gradum felicitatis tribuunt Rabb. illis qui interfecti fuerunt in persecutionibus præcipuè per Romanos, & eos ea propter vocant מלכות הרוגי interfecti à Regno quod appellant, הרשעה impio scil. Romano.

De his Rambam in יסודי תורה cap. V. §. 5.

כל מי שנאמר בו יהרג ואל יעבור ונהרג ולא עבר הרי זה קדש ארץ השם ואם היה בעשרה מישראל הרי זה קדש ארץ השם ברבים כדניאל הנביא מישאל עזריה וכו' עקיבה וחבריו ואלו הן הרוגי מלכות שאין מעלה על מעלתן ועלהם נאמר כי עליך הורגנו וגו'

i. e. Ex Interpret. Cel. Vorstii, *Cuicumq; dictum est ut permittat se occidi & non peccet*, [Vel potius de quocunq; dicitur, occidatur potius quam ut transgrediatur præceptum.] atq; *occisus fuerit, neq; deliquerit certe sanctificavit nomen Dei, & si fuerit coram decem Israëlitis tum sanctificat nomen Dei publice, sicut Daniel, Chanaaniam, Misael, Asaria, atq; uti R. Hakiba, ejusq; socii qui occisi fuerunt à regno, non est superior gradus illorum gradu, ac de iis dicitur, propter te occisi sumus omni die, æstimati sumus tanquam oves matationis, &c.*

Hinc etiam in Jalkut citante Men. ben. Isr. lib. 1. cap. 10. è septem illis Palatiis Paradisiacis primarium ipsis interfectis à Regno pro sua mansione vindicant, cum dicunt:

ובתוכו שבועה בתים של צדיקים ראשונה הרוגי מלכות כגון רעקיבא וחבריו וכו'

i. e. *Et in medio ejus sunt septem illa domus justorum. Prima pro interfectis Regni sicut R. Akiba & ejus socii. 2. Pro submersis in mari. 3. Pro R. Jochanan ben saccai & discipulis ejus. 4. Pro illis super quos descendit nubes eosq; texit. 5. Pro resipiscensibus, &c. 6. Pro Calibibus, qui non gustarunt gustum peccati omni vitâ suâ. 7. Pro pauperi-*

pauperibus qui operam dant Scripturae & Talmudi elig. conjungunt opificium.

Sicut autem iis Martyribus primum locum in Paradiso, ita è contra infernum in Gehenna assignant illis qui voluntarie se injustè occidendos tradunt, de hoc Maimon. in Jesode Tora, cap. V. §. 7.

אכל אים יכול להמלט נפשו ולברוח מתחת יד המלך הרשע ואינו עושה הנדה הוא ככלב שב על קיאו והוא נקרר עובר עבוס במיד והוא נטרר מן העול הב' ויורד למדרגה התחתונה של נהינס.

i. e. At si quis poterit animam suam eripere, & effugere è manu Regis impii, & non facit, sanè hic tanquam canis revertitur ad vomitum suum & vocatur servus voluntarius Idololatriæ, atq; ejectione est à futuro seculo, & descendet ad infernum gradum Gehenna.

Sicut autem prout modo vidimus Rabbini suis Martyribus summum gradum gloriæ tribuunt. Ita etiam olim promisit Mahomet illis qui pro fide sua propaganda gladio decertarent singularem remunerationem à Deo consequendam & summum gloriæ gradum, cum dicit Surat. Nona quæ est de conversione, vers. 20.

אלדין אמנו והאנרו ונאחרו פי סביל אללה כאמואלהם
ואנפוחם אעטם דרגה ענד אללה

i. e. Illis qui credunt, & fugiunt ob persecutionem (vel Prophetam committantur in sua fuga ab urbe Mecca, ab hac voce enim derivatur Hegira) & decertant pro via Dei (vel Religione) bonis suis & animabus suis. Illis summus est gradus apud Deum, scil. in Paradiso, de quo postea.

III.

Triplicem communiter gradum beatitudinis celestis statuunt Jud. Magistri consequendum animabus Justorum. In Paradiso inferiori, secundo in Paradiso superiori, & tertio in futuro seculo post resurrectionem mortuorum, de his ita Menass. ben. Ifr. lib.

C cit.

cit. part. 2. cap. 21. ubi de tribus Angelorum ordinibus qui animas justorum excipiunt in Paradiso.

אמנם לעניות דעתי שכאן הנ' כתוב של מלאכי השרה הם שלושה מבשרים ותשמיעים שלושה ישועות לנפש ר"ל בנן תחתון ועליון ובעולם הבא אחר תחית המתים

i. e. Certè pro tenuitate ingenii mei (puto) quod hic illi tres ordines Angelorum ministrantium sint tres Evangelizantes & annuntiantes tres felicitates animæ, nimirum, in borto inferiori, & superiori, & in futuro seculo post resurrectionem mortuorum.

De 'עולם הב' five futuro seculo hoc breviter notabimus, Rabbinis, præterquam quod dies Messia eo designent, in genere sumi de vita quæ futura est post resurrectionem, five beata, five misera. Ita dicere solent Judæi.

נקרא העו'ל הב' מפני שהוא עולם הבה לארם אחר צאתו מן העולם הזה

i. e. Vocatur seculum venturum, eo quod homini venit post excessum ejus ex hoc seculo.

Ita ut hac in re commune sit tum לרשעים לצדיקים לכינויים impii, justis & intermediis, sicut nonnulli distinguere solent homines respectu operum suarum & conditionis. Specialiter autem ipsis significat seculum beatorum, de hoc autem intelligendum est illud tritum Rabbiorum.

עולם הב' אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא קנאה ולא תחרור אלא צדיקים יושבים ועטרותהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה

i. e. In seculo futuro non est esus nec potus, non odium nec lis sed justi sedent cum coronis suis in capitibus suis, & fruuntur splendore Schechinæ.

Magnifice de eodem loquitur Rab. Schem Tof libro de anima ea sectione quæ agit de seculo futuro.

סדר העולם הב' הוא סוד עליון גדול ונורא ונפלא מאד ואין מי שיוכל לחשיג מעלתו וכ'

i. e. Secretum seculi venturi est secretum excelsum & terribile & mirandum valde nec est quisquam, qui poterit comprehendere ejus Excel-

Excellentiam, nam secretum ejus est magnum & elatum, & ex seculo futuro egreditur multifaria vita & influentia & splendor graduum inde egreditur, & ille egreditur semper sine intermissione ad illuminanda lumina ordinis puri illius, & vocatur id, fluvius cujus aqua non deficiunt.

Hanc triplicem notationem communiter huic phrasi attribuunt Judæi, an autem rectè id fiat an secus, id Rabbini inter se contendunt, hic annotat Elias Levita Germanus in suo Thisbi, de hac re esse *מחלוקת בין ארונים* contentionem inser Magistros posteriores.

THESIS FUND. IV.

Quod illa remanentia & adhærescentia Spiritualis post mortem non sit appropriata menti operanti (sicut crediderunt posteriores Philosophi, quibus accesserunt multi ex sapientibus Gentis nostræ) nim. quod anima ei adhærescat, & in eo delitietur. Verùm adhærescentia illa & voluptas & merces est à Deo bened. & cum eo adunantur animæ perfectæ. Dixit Jobus *in cujus manu est anima omnis viventis, &c.* Dixit Salom. *Et Spiritus revertitur ad Deum, qui dedit eum, &c.* v. d. quod cum Deus ille sit, qui dedit animam intelligentem, sicut dicitur: *Et animas ego feci*, conveniens sit ut post ejus separationem à corpore ipsi adhærescat, & ut eat in domum Patris, sicut I. in juventute sua; Et hoc jamjam explicarunt S.n. bm. in Tractatu Chagiga. II. Coeli amœni excelsus & elatus est, qui habitat in eis. Coeli amœni in quibus est Jus, Judicium & Justitia. Thesauri vitæ, Thesauri pacis, Thesauri benedictionis, & animæ justorum, & animæ spiritusque qui adhuc creandi, & Ros ille quo Deus ben. mortuos resuscitabit Jus & Judicium, sicut dicitur: *Justitia & Jus basis solii sui*, Justitia ut scri-

scriptum est: *Et induet iustitiam ut Loricam.* Thefauri vitæ, f. d. *Nam apud re est fons vitæ.* Thefauri pacis, f. d. *Et vocavit ei Deus pacem.* Thef. benediction. *Reportabit benedictionem à Deo.* Animæ Justorum f. d. *Et erit anima Domini mei lig.* Et anima creand. f. d. *Et animas ego feci.* Et Ros ille, &c. f. d. *Pluviam spontaneam stillabit;* & de hoc negotio dicitur, omnes res illas esse opus Providentiæ Dei. Ideo eas tribuit Sacra pagina Deo bened. quia ille fecit eas. Et jus, iudicium & iustitia sunt ejus providentia circa filios hominum, & beneficentia erga eos in via providentiæ. Et memorant vitam, pacem & benedictionem, quia sunt merces timentium nomen ejus. Et animæ creand. quia facta sunt à causa prima & non ex intellectu operante, & animæ justorum post perfectionem & separationem earum à corporibus, quæ ad hæsiō & remanentia illa est in Deo ben. & non in alio intellectu. Et Ros ille, &c. id intendunt eo, resurrectionem nim. fore miraculosam, per providentiā Dei non per viam naturalem. Et hoc etiam intendunt cum dicunt in fine sermonis. Et ibi sunt III. Ophanim, & Seraphim, & animalia sancta & Angeli Ministr. Et Thronus gloriæ & Rex Deus vivens excelsus sedens super eum f. d. *extolite eum qui insidet amenitatibus,* v. d. animas superstites ibi esse in gradibus intellectualibus secundum gradus suos. Et hæc omnia Coelis amœnis tribuuntur, ad inveniendum quod Deus ben. fit Motor Sphæræ supremæ, & gubernans suā providentiā hanc terram inferiorem per illa memorata. Et ecce ibi nullam pœnæ impiorum mentionem injiciunt eo quod nullum malum desuper descendit, id enim eos sequitur ob peccata sua. Ideo dicunt: *Nam honorantes me honorabo contemtores autem mei vilescunt.*

Hoc

Hoc fundamentum Abigaël innuit, cum d. *Et erit anima, &c.* v. d. eam adhæsituram causæ primæ non menti operanti.

NOTA I.

Putant Rabb. animas omnium hominum jam natorum & nascendorum usque ad finem seculi simul fuisse creatas in creatione mundi, quam sententiam illi reliquorum Philosophorum contradistinctam, se ita habere profiteretur Men. ben. Isr. lib. II. cap. 16.

אמוני ישראל מאמינים באמונה שלמה שנבראו כלם בששת ימי ברשית.

i. e. *Fideles Isr. firma fide tenent creatas esse omnes (animas) sex diebus creationis.*

De hac sententia ore rotundo pronuntiant in Tanchuma פ כל הנשמורת שהיו מין אדם הראשון ושהיו עד סוף העולם נבראו בששת ימי בראשית וכלם בנג ערן וכלן היו כמתן תורה וכו'

Volunt ergo omnes illas animas absq; corpore adfuisse in datione legis & suscepisse legem prout illæ quæ in corpore aderant. Item omnes Prophetas ibi vaticinia sua à Deo accepisse, suo quifque tempore prædicanda.

Idèd etiam dicunt in hanc sententiam אין בן דוד בא עד שיכלו הנשמורת שבנוף Multa hic adducit author Men. ben. Isr. ex Magistris Jud., ut etiam illud ex Chagiga quod Abarbanel in hoc Fund. IV. habet, ex scriptura etiam aliquot loca, sed quam multùm iis proficiat curiosus Lector ipsemet concludere potest, illa enim legisse ferme refutasse est.

Cùm ergo corpus cujusdam hominis formatum est in utero Matris volunt Deum ben. illam animam cui hoc corpus destinavit ei inmittere, de his agit Men. ben. Isr. cap. 18. lib. 11. ubi sic incipit:

מונה קיים ויציב הוא מדערת כל הכמי ישראל שהנשמה התורה נתנה

נתנה לו לאדם מאת השׁ מן השמים מתחלת הוייתו במעי
אמו טרם צאתו לאויר העולם

i. e. *Inconcussa veritas est suffragantibus omnibus sapientibus Israel, quod anima homini detur à Deo è Caelis quamprimum existeri incipit in utero Matris suæ antequam in lucem mundi prodeat.*

Hinc illa fabula in Medrasch de ejus migratione è Cælo in corpus suum ad quam ablegat lectorem Men. ben. Isr. cap. 18. num. 3.

צא ותשכח כמררש כי המלך בא אצל הפרגוד ונוטל הנשמה משם ואומר לה בואי עמי והכנסי במעי אישה פלוני והיא משינה אך אניה מקום טהור וארך למקום טמא וחמלה נוטלה בעל בורה ונותנה במעי אשה וכו'

i. e. *Vade & invenies in Medrasch quod Angelus abit penes Auleum & aufert animam abinde & ei dicit: Veni mecum & introducam te in uterum cujusdam mulieris. Illa autem regevit quomodo relinquerem locum purum & abirem in locum inquinatum. Tunc Angelus eam aufert invitam & utero mulieris indit, &c.*

II.

Quid per ערבות intelligant Rabb. patet ex iis quæ habet Rambam in suo Moreh parte 1. cap. 70. ubi explicat hoc dictum Psalm. 68. 6. Abarbaneli hic citatum. ex Interpretat. Clariff. Buxtorff. *Ei qui equitat super ערבות, h. e. qui dominatur super ערבות spheram nempe supremam, quæ reliquas omnes circumdat. Apud Rabbinos etenim nostros passim inculcatur septem esse expansiones sive orbes & supremam inter illas, quæ reliquas circumagat esse, ערבות.*

Idem Author in libro תורה יסודי cap. III. ab Init. ubi de vorticibus cæli agit in hanc rem ita inquit,

הגלגלים הם חנקרים שמים ורקיע חבול וערבות
Novem autem ibi dicit esse orbes, quibus recensitis de ultimo s. Nono, qui est ערבות dicit:

Orbis autem nonus est is qui circumit singulis diebus ab oriente in occidentem, & iste cingit & ambit omnes.

Clariff.

Clariff. Buxtorfio in Lexic. Talm. ad radicem dicuntur Cœli quasi amœnissimi ex radice ערב quod inter alia etiam significat amœnum jucundum esse, aur quod sint lati & expansi adinstar loci campestris. Notat AbenEsra ad Psal. 68. 5.

שם לשמים ורבי משה אמר נקרא כן שמים בעבור שהיה רחב

i. e. *Illud ערבות est nomen cœlorum & R. Mosche dicit, vocatur ita calum eo quod est latum & expansum.* Et paucis interjectis pergit AbenEsra.

ובעבור כי התנועות שלש האחת עולה כמו האש וכנגדו החר והשנית יורדת כמו הארץ וזה כנגד השפלה והערבה אמצעית כתנועת הגלגלי.

i. e. (Vult ita vocari) *Propterea quia motus sunt triplicis generis, unus ascendens sicut ignis, & ei respondent montes, secundus descendens sicut terra & id respondet depressiori loco, & campestris locus sive planities intermedium est, sicut motus sphaerarum. Vult ergo ex illa Analogia motus intermedii inter sursum & deorsum quem habeant orbis, & locum intermedium quem tenet planities inter montes & valles profundas, id nominis fortitum fuisse Cœlum id supremum.*

III.

De Angelis eorumque variis ordinibus & gradibus Excellentia multa fabulantur Rabb. ut patet ex Maimonidis Jefode Thora. cap. ii. §. 8.

שנוי שמות המלכים על שם מעלותם הוא ולפיכך נקראים חיות הקודש והם למעלה מין הכל ואופנים ואראלים וחשמלים ושרפים ומלכים ואלרים ובני אדרים וכרובים ואישים

i. e. *Ex Interpret. Cœl. Vorstii. Varietas nominum Angelorum est pro ratione graduum ipsorum, & propterea vocantur animalia sanctitatis, quæ omnium sunt suprema & Ophanim & Oralim, Chasmalim, Seraphim, Angeli Dei Cherubim & Ischim.* Hæc Rambam plura non addimus, qui plura velit pellegat notas Vorstii ad hunc locum ubi multa ex Rabbinis producit de horum nominum

num Etimologia & significatione. Item notas ejusdem ad paragr.
6rum. Sufficiat hic nobis annotasse cum de anima hominis &
ejus extremis agamus quid officii Angelis tribuant circa ani-
mam ad beatas sedes migrantem peragendi. De hoc legitur
in Tractatu Ketufot capite quod incip. Hannof. א"ר אלעזר
בשעה שהצדיק נפטר מן העולם ג' כתות שר מלאכי
השרת יוצאו לקראתו א' אומרת לו יבא שלו וא' אומרת
הולך נכחו וא' אומרת לו ינחו על משכבותם

i. e. Dixit R. Eleazer tempore quo justus dimittitur ex hoc seculo tres
Catervæ Angelorum ministrantium egrediuntur in occursum ei.
Una ei dicit venit pax, & una dicit abiens in conspectum ejus, &
una dicit ei requiescent super recubatoria sua. Idem de anima-
rum impiorum dicunt, tres Catervas Angelorum perditionis eis
occurrere, & certo alloquio singulari excipere, &c. A tribus
Catervis autem dicto modo excipi animam beatandam, quia
trium bonorum particeps fiat, 1. quod liberetur à variis ac-
cidentiis malis hujus mundi, ideo dicere primam Catervam
יבא שלום i. e. nunc ad quietem eam pervenire, 2. quod
beatitate spirituali fruitura sit ideo alteram dicere הולך נכחו
i. e. eam abire, ut stet coram facie Dei ejusque splendore illu-
stretur, 3. quod liberetur à lustratione cum הרע ideo
terciam dicere, quiescent super cubatoria Sicque sentiunt è con-
tra de impiis, quod pluribus videtur apud Men. ben. Isr. lib. II.
cap. 21. ferè ab Inic. Idem author hoc capite secutus sententiam
libri Sohar putat, illas tres Catervas esse אפטרובוסין על האדם
& ejus causam apud Deum agant. Volunt autem istud negotium de
tribus illis Catervis sic se habere prout in Regno terrestri, illas
nimirum primo animam excipere adinstar illorum ministrorum
Regis Carnalis, qui Legatum ex oris peregrinis in sedem Re-
giam adventantem primo excipiunt, alium autem Angelum esse
primarium, qui adinstar primi Cubicularij Regis & intimæ ad-
missionis ministri, ipsam animam immediate coram Deo si-
stat præsentem.

De

בשעה שנשמת של צדיק. De hoc R. Chiia in Parafch. Noach. יוצארו מן הגוף מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקי. לפני בראו הורו ויצא ומקרים שלום לנשמתו של אותו צדיק שנ' ומלכי צדק מלך שלם וגו' והוא מיכאל ראש שומרי שערי צדק.

i. e. Tempore quo anima iusti è corpore egreditur Michael Princeps ille magnus adducens animas iustorum coram Creatore suo egreditur prænuntians animæ illius iusti pacem sicut dicitur, & Melchisedec Rex Salem, &c. Qui est Michaël princeps custodientium portas iustitiæ. Qui hæc intelligere velit de Christo Angelorum Principe Jobo dicto המליץ מלך qui fidelium est Orator, pio animo id credere poterit.

THESIS FUND. V.

Verfatur circa qualitatem voluptatis Spiritualis, & mercedis seculi animarum, quæ est apprehensio divina, & illa voluptas separata, cujus veritas non æstima- tur in hac vita corporali, cum id ab ea prohibeatur pro- pter materiam. Et quia merces illa consistit in apprehensione Dei, quæ apprehensio ipsi negatur, cum adhuc existit in corpore, dicunt Sapientes nostri b. m. illud esse lucem illam absconditam iustis in seculo futuro, quod durabit per tempus infinitum. Et variant in eo gradus virorum prout diversi fuerunt in amore & Reli- gione cum adhuc essent in vita corpore & anima. Et huic apprehensioni juncta est voluptas divina. Quia ita est sicut dixit Physicus Aristoteles in sua Metaphysica. Voluptas & delitiæ sunt apprehendentis ex apprehen- dentibus apprehensionem. Et hæc apprehensio vocatur vita, quia omne intellectuale & intellectus per operatio- nem est vita sicut id Philos. explicat in eodem loco. Et

D

jam

jam S. N. bin. id etiam testati sunt cum dicunt, iusti etiam in morte sua vivunt. Et in Medr. Tehill. dicunt: Pii exsultabunt in gloria. In quali gloria? In gloria quam Deus ben. iustis paravit cum liberantur à mundo, tunc eum laudant. Dixit R. Chia F. R. Jose; Nulla est differentia inter justos vivos & mortuos nisi sermonis tantum. Illi laudant Deum bened. hi exsultant super Cubatorii suis, & illos designant cum dicunt in Tractatu Beracot, sedent iusti cum Coronis super Capita sua & fruuntur splendore Dei. Intelligunt per Coronas iustitiam ipsorum, & opera ipsorum bona, Et splendor Schechinæ est influxus & apprehensio perpetua, quâ fruuntur & delitiabuntur. Et ad hoc allusit hæc Virago cum dixit: *Et erit anima Domini mei ligata*, &c. v. d. In fasciculo influxus & apprehensionis illius, quæ est vita aut in congregatione mentium separatarum quæ revera vita est.

NOTE.

Rabbini duplicem locum statuunt, in quo animæ beatæ mercede gloriæ fruuntur, duplicem nim. Paradisum superiorem & inferiorem. De hoc sic Men. ben. Isr. lib. 1. cap. 10.

ראוי שתדע כי בעלי חכמת הקבלה הסכימו שיש ג' ע עליון וג' תחתון זכו

i. e. Sciendum est in hoc consentire omnes Cabbalistas dari hortum Ed. superiorem & inferiorem. Non opus est alia adducere ad probandum in hac opinione esse Rabb. Idem habent R. Schen Tof & Ramban.

De Paradiso inferiori dicit Men. ben. Isr. septem nominibus venire in S. S. ad modum superioris. Illa sunt 1. גן עדן 2. ארצות החיים 3. משכנות ה' 4. עיר ה' 5. מקדש אל 6. ארע החיים 7. Et hæc nomina ex scriptura exsculpere nititur, sed quàm clarè iudicio curiosi lectoris relinquimus. Ut omnia correspondeant

in

in numero Mystico septenario septem Palatia in hoc Paradiso invenit quod citat ex Jalkut additis hospitiibus uniuscujusque primum v. gr. paratum esse pro interfectis Regni, qualis fuisse dicitur R. Akiba cum Sociis. Secundum pro submersis in mari, &c. sed prolixiora hæc sunt quam ut iis inhæreere possimus, videamus potius quomodo Judæus hujus Paradisi, & ejus existentiae necessitatem adstruere conetur, sic ille:

ידוע תדע כי כמו שא'ם לעבור מן הקצרה אל הקצרה בלתי עבור האמצעיים כך נפש הצדיק בהיותה מורגלת בענייני הנוף ומחשבו לא תוכל תכף ומיד לעלות למעלה ולסבול האור הגדול ההוא וכו'

i. e. Sciendum est omnino, quod sicut impossibile est transire ab uno extremo ad aliud nisi transitu per intermedia, ita anima justi cum assuevit se rebus corporalibus & cogitationi carum, non potest statim & vestigio ascendere supernè & ferre lucem illam magnam, quia eam perferre nequit nisi aliquo tempore assuescat in loco quodam intermedio, inter dua illa secula, qui est hortus Eden inferior, quo digna est anima statim post separationem à corpore.

Gemina hæc habet R. Schem Tof, parte 2. libri sui.

ואמרו כי ודאי הנפש שהיתה מורגלת בזה העולם המורגש ושוכנת בזה הכלי בשיוצאת מתוכו אינו יכולת להכנס מיד לתוך הזוהר הגדול העליון ולסבול הספקריו' עליונות וכו'

i. e. Et dicunt quod in confesso sit, animam, cum sit assuevit in hoc mundo sensitivo, & habitet in hoc vase, (nim. corpore) cum egreditur à medio ejus, non posse ingredi statim in medium illius splendoris magni & excelsi, & perferre specula illa superiora, quia non assuevit est illis, ideo Deus ben. eam attrahit in hoc horto Eden inferiori qui est in terra, &c. Et ibi revelat ei Arcana magna & res occultas, quæ non decet memorare aut scripto tradere.

Addit postea:

הימים אשר עומרת שם ורואה וידערת ומשגרת ער שתהיה מורגלת באותם ציורים והענינים הפנימי' שהם רוממת עולם עליון ואמרו

ואמרו היאך מתלבשת במלבוש והיו קורים לאותו המלבוש חלוקי דרבנן וכו'

i. e. *Et in diebus illis quibus ibi manet videt, cognoscit & apprehendit, usq; dum exaltetur ad eas figuras, & illas res interiores quæ sunt exemplar seculi excelsi, & dicunt ibi indui eam certo quodam vestimento quod vocant. חלוקי דרבנן* Et paucis interjectis dicit: *animas ibi delitari omnibus illis diebus & tempore illis definito, usq; ad diem quo ascendunt ad domum Domini, eo tempore impleto eas ascendere superius ad videndum amenitatem Dei.*

Hicse verè similia habet Rambam in explic. Mischnæ. Ubi hunc Paradisum ita describit ut dicat esse locum Pinguedinis & olei præciosi, in eo esse fluvios multos & arbores fructiferas. Deum ibi revelare filiis hominum sec. fut. & viam ad id docere. Eos ibi invenire Germina mirabilia magno usui inservientia delitiosa & dulcia.

Imo in hanc rem exstat historia de Æsculapio, quam citat Men. ben. Isr. Et Ramban. in Schagnar hagg. ex libro היהודי אסף כתבו כי איסקולפיאוס חכם מקדוני וארבעים איש מלומדי הרפואה הלכו בארץ ועברו מעבר להודו קרמתי עדן למצא קצרת מעצי הרפואה למען תגדל תפארתם על כל חכמי הארץ וכבואם אל המקום הזה חבריק עליהם לחט החרב המתהפכת ותתלהטו כלם בשביבי הברק ולא נמלט ומהם איש.

In hanc sententiam etiam citat Men. ben Isr. Platonem, &c. postea dicit:

ולכן קראוהו בלשונם קאמפוס איליציאוס ר"ל לפי דעתי שדות אליהו כי תפרסם ונתפשט בעולם ענין עלותו כסערה אל שדות טובי אל מים רב'

i. e. *Propterea vocant eum Idiomate suo Campus Elysius v. d. secundum sententiam meam Campi Elia, nam notum est inter eos & in mundo revelatum negotium de ejus ascensu in Turbine ad campum bonum & aquas multas.*

Hinc etiam dicunt Eliam multoties visum fuisse ex illo Paradiso sapientibus & responsa dedisse ad eorum interrogata, item alio

alios mensuratos fuisse ejus longitudinem & latitudinem, & sci-
visse portas ejus, & situm qui sit תורת קו החשידיה sub Æqua-
tore. Et alia hujus farinæ plura quæ habent R, Schem Tof, &
Ramban.

Nunc paucis de Paradiso superiori, septem itidem nomi-
bus vocari in S.S. contendit Men. ben Iſr. nempe 1. צרור החיים
2. אוהל ה' 3. הר הקודש 4. הר ה' 5. מקום הקודש 6. הצרות ה'
7. בירת ה'. Et putat septem hæc nomina respondere septem
Palatiis Sanctis quæ Palatia Dei vocentur, & septem ordinibus
justorum, qui secundum Excellentiam suam comparentur Soli,
Lunæ, splendori excelsi, &c. Item quomodo ordines illi unus
antecellat alium gloria, multas etiam quærit Analogias in rebus
inferioribus respectu illius numeri septenarii, ut quæ dicunt
Rabb. de septem gradibus sanctitatis in terra Israël, de Paradi-
so superiori autem sic habet R, Schem Tof, parte seq.

יש לנו להאמין ולדעת כי גן עדן של מעלה הוא סוד צרור
החיים ואותו הגן הוא שהק' ברה הפץ בו תמיד ונשמרת
הצדיקים צרורות בו ונהנין מויו וזיוו גן עדן של מעלה אינו
זולתי מאור זיו הנהר וכו'

i. e. Et nos utiq; credere & scire debemus, quod hortus Eden superior
fit illud mysterium fasciculi viventium, & idem est ille hortus quo Deus
bened. delectatur perpetuo & animæ justorum in eo colligatæ sunt, &
ejus splendore fruuntur & splendor illius horti superioris nihil aliud
est præter lumen splendoris illius fluvii egredientis ex Eden & ingredien-
tis in medium ejus, & in eum influit lux splendoris interioris ex secre-
to splendoris fut. sec. quod est sanctum sanctorum supernum, & de eo
dicitur oculus non vidit Deum præter te. Hortus Eden hic est my-
sterium absconditum & reservatum sapientibus Cabbal. qui norunt
gratiam, & mysterium porticum, thesaurorum & portarum ejus, &
lapidum pretiosorum quot modis sint coordinati, ibi animæ delitiantur,
& laudant Deum, &c. huc usque R. Schem Tof.

Multa etiam garriunt Rabbini de migratione animarum bea-
tarum ex Paradiso superiori ad Paradisum inferiorem, & vice
versa quæ singulis duobus mensibus fiat, quantum migrationem illi

העליה והירידה סוד הלידה והירידה
 i. e. Men. ben Isr. ex רש ב' & ex sapientie, גאלנטי, qui forte est
Galatims ubi dicit, animabus beatis hac in parte id usu venire,
 quod Regibus, qui majoris Magnificentiae & commoditatis gratia
 Palatia exstruant non tantum in Metropoli Regia, sed etiam aliis
 in locis circumjacentibus, quo nonnunquam excurrere soleant,
 imo ipsarum animarum beatarum curiositati tribuit id, cum ita
 pergit :

וכמו שהאנשים בע' הו' מתענגים בשמעות הרחוקות
 והמאורעות המתרגשות לבנה בעולם כך הצדיקים שבנ"ע
 העליון יורדים לקבל קרובתם ונשמות הצדיקים ושואלים אותם
 מענייני העולם הזה

i. e. *Et sicut homines in hoc mundo voluptatem capiunt ex rumoribus
 longinquis, & eventibus sensualibus in mundo, ita iusti qui sunt in Pa-
 radiso superiori descendunt ante propinquos suos & animas iustorum,
 & interrogant eos de rebus hujus mundi.*

Beatas animas sermones inter se miscere passim Rabbinii
 statuunt, ut v. gr. Ramban in saepe citato libro Schagner Hag-
 gemul:

הנשמות מספרות זו עם זו כמו שזכרו ר"ז ואין הכוונה
 לספור שפיר וחתוך לשון אך שיש הודעת וההשגה לנפשות
 זו מזו

i. e. *Anime loquuntur una cum altera (intellige in caelo de quo
 in praecedent.) sicut memorant Rabbinii N. b. m. Intentio autem eo-
 rum non est quasi loquerentur labio & incisione linguae, sed quod in-
 tercedat notificatio & apprehensio quaedam inter unam & alteram
 animam.*

Cum hoc propemodum ingenio humano usu venire soleat,
 ut ex eo, quod ipsi de bonis hujus mundi maximum afferunt dele-
 tamentum, bona alterius vitae quodammodo augeretur, iis con-
 similia existimet, & si talia in illa fruitione beatifica desidera-
 rentur, id defectui tribuat, hinc etiam factum est quod Mahomet
 homo mere *ψυχικός*, non nisi carnalem & variis deliciis mun-
 danis abundantem finxerit Paradisum,

Ubiq̄ue

Ubiq̄ue ferè locum beatitudinis dicit esse hortos delitiosos, futuros ergo Coelites **פי גנארי אלנעים** in *hortis jucundis*, alibi ut Surat. 61. quæ inscribitur Aciei hortos ab amœnitate annium eos alluentium describit, (quod etiam multoties alias in Corano occurrit.) Dicit:

ידהלכם גנארת תגרי מן תחתהא אלנאהאר
i. e. Introducet vos in hortos subter quibus decurrunt fluvii. Et ibidem eos vocat mansiones amœnas in hortis Edeni. **מסאכן**
 Surat. 47. Hanc Regionem cœlestem per-lui dicit fluvii variu liquoris ibi esse **לכך** *fluvios lactis* מן **המר** *Vini generosi*, & **ואנאהאר מן עסר** *fluvios mellis*, quos singulos à speciali proprietate commendat. In Surat. 37. delicias istas in hortis porrò describit, quod futuri sint **ערי סרר** *Super Soliis (Helicis) è regione se invicem facie à faciem spectantes*. His ita magnificè dispositis dicit porrò futuros qui circumeant, cum calicibus potûs limpidiissimi & delitiosi admodum.

לא פיחה עול ולא הם ענהא ינופן
i. e. Non est in eo oppressio mentis, nec illi ex eo inebriabuntur. In Surat. 38. versu 51. 52. promittit beandis fructus varios, & varii generis potus. Cumq̄ue Mahomet admodum sollicitus fuerit ne Uxores suæ secretos alerent amores cum aliis hincq; alicubi in Corano suis quasi ex mandato Dei interdixisset, ne rangerent Uxorias sibi proprias; Inde est, quod talem uxorum infidelitatem, tanquam malorum gravissimum locis beatis excludat & oppositam virtutem uxorum huic vitio inter prerogativas Paradisi numeret. Quando citato loco hac phrasi illud exprimit:

וענדהם קאצראת אלשרף אתראב
i. e. Et apud illos (intellige Viros beatos) erunt feminae demissum seruantes visum ad neminem nisi ad maritum respicientes, ipsorum sociæ (vel ipsis coœtaneæ.)

Item Surat. 43. vers. 71. Convivium cœleste ita describit:

גנארי

יטאף עליהם בצחאף מן רהב ואכואב ופיהא מנ תשתהיד
אלאנפש ותלד אלאעין

i. e. *Et circumibitur per eos cum patinis aureis & scyphis, & in eis erit quicquid appetunt anima, & deletantur oculi.*
Vestitum exponit Surat. 44. vers. 53.

ולבשו מן שנרש ואשתברק
i. e. *Vestientur pannis subtilibus sericis, & sericis versicoloribus & fulgentibus.*

Item Surat. 35. vers. 30. quæ est de Angelis.
יחלו פיהא מן אשאר מן רהב ולולוא ולבאשהם פיהא
חריר

i. e. *Ornabuntur in eo (nempe Paradiso) armillis aureis & Margaritis, & vestes eorum erunt sericæ.*

In hisce crepundiis acquiescit Theologia Mahomedana, & summam felicitatem in iis quæ Infantibus deliniendis vix sufficienter collocat: sic enim alicubi postquam nonnihil horum recensuisset, addit Pseudopropheta *Hæc est felicitas illa magna.* Et quamvis etiam nonnunquam ad vitæ celestis gaudia significanda, ipsismet Sacræ Scripturæ verbis utantur, ut cum dicunt servis Dei parata esse.

מנ לא עין ראית ולא ארן סמעת ולא חטר עלי קלב בשר
i. e. *Quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit.*

Nihilominus ex aliis dictis satis patet, quomodo id intelligi velint, ut ex illo vulgari Mahomedis dicto, quo summum felicitatis gradum exprimere solitus est.

אז ארנול מן אהל אלונרת ליעטי קודז מאידו רגל פי אלאל
ואלשרב ואלשהוה ואלגמאע

i. e. *Unicuique è Paradisi incolis datum iri vires centum virorum ad edendum, bibendum, libidinandum & venerem exercendam.*
Vide Notas Pocockij ad Abulfar. p. 293.

THES.

THESIS FUND. VI.

Quod remanentia illa non solum sit animarum per-
 festarum, quæ supersunt cum suis cognitionibus aut
 operibus gratis. I. Verum impiorum etiam animæ su-
 persites sunt, ut puniantur in seculo animarum; Et hoc
 monstrat, quod poena animæ non in hoc consistat ut illa
 pereat pereunte corpore, secundum sententiam quorun-
 dam sap. Nostratum; Verum in hoc quod superstes sit
 in vita spirituali & ibi recipiat poenam suam. Hinc cla-
 rescit animam intelligentem non esse dispositionem, ut
 voluit II. Alexander, sicut dicitur, 122 libri de anima.
 Et sicut videtur eo etiam inclinare Doctorem more nev.
 cap. 69. part. 1. libri sui. Veruntamen certè anima ho-
 minis, quæ est ejus forma illa est substantia spiritualis
 aptata ad intelligentias, neque intelligens in operatione
 per se ipsam, ideirco illa superest post mortem, sive ad
 recipiendam mercedem sive poenam; Et jamjam hæc
 veritas exstat in capitulis R. Eliezaris. Dicunt omnes
 animæ revertuntur & congregantur unaquæque ad ge-
 nerationem patrum suorum, & ad populos suos justis
 cum justis, impii cum impiis. Nam sic dicit: *Et in ve-
 nies ad Patres tuos in pace, &c.* Et in Medrasch Kohelet
 dicunt conditio eadem est animarum justorum, & ea-
 dem injustorum, omnes ascendunt in altum, sed (diffe-
 rentia) in eo est, quod justorum animæ in thesaurum
 ponantur, & animæ impiorum disturbentur super ter-
 ra, & hoc est quod Abigaël spiritu Proph. Davidi, di-
 xit: *Et erit anima Domini mei lig. &c.*

E

NO.

NOTA I.

Affera immortalitate animæ rationalis cum ejusdem sint naturæ & essentiæ tum animæ justorum tum injustorum utiq; absu dum est animabus posteriorum id privilegii derogare vel- le. Non defuerunt tamen ex Judæorum Magistris, qui abso- lutè negabant animas impiorum in æternum supervivere, imo ne quidem resurrectionis quoad corpus participes fore statuunt, inter illos fuit etiam R. D. Kimchi, qui in Commentario suo in Psalmos Davidis Psal. 1. ad verba *impii non surgent in judicio*, concludit nullum fore impiorum resurrectionem, sed eos planè annihilari & perire *נפשם עם גופם animam ipsorum cum corpore ipsorum*. In hanc sententiam etiam inclinat ipse Maimonides, ut videre est alicubi in Tractatu suo in Hilchor Theschuva, ubi afferit impiorum animas brutorum more in nihilum redigi; Admodum crasse de his etiam philosophatur R. Moses Gerundenfis, in sua *Porta Retributionis*, ubi existimat animas impiorum, per ignem adeò aduri ut eorum forma planè immutetur, & in cineres redigatur. Sic ille

שמחוייבי עונש גדונים בנחנים י"ב חודש כל אחד כפי הראוי לו ואחר י"ב חדש נשמתו נשרפת ונעשית אפר כלומר שתתבטל צורתו ממה שהיתה כדבר הנשרף:

i. e. *Qui pena obnoxii sunt, judicantur in Gehenna duodecim menses unusquisq; prout condignum est ipsi & post illos duodecim menses anima ejus comburitur & fit cinis, id est cessat forma ejus esse quod fuerat antea sicut res excussa.*

Sic nonnulli putarunt in tali annihilatione esse illud *כרת* seu excidium animæ de quo mentio fiat in S. Scriptura, sed de his vide illa fragmenta ex Maimonide, Nachmanide R. Lania- do Abarbanele, &c. quæ Clariff. Buxrotffius transtulit, & dif- fertationi de Sponfalibus & Divortiis sub finem adjunxit.

II.

Minus rectè Judæus conversus Christiani in editiōne hac Abarbanelis Lipsiensi quæ usi sumus, in Margine ponit, ut in- dicit

dicet quis fuerit Alexander, ille Antagonista Abarbanelis
 quasi Alexander M. fuisset, cum tamen is
 fuerit Alexander Aphrodis. ut patet ex Men. Ben. Isr. de quo
 nunc dicendum. Quod ad sententiam Alexandri attinet eam
 plenius exponit Men. ben. Isr. in Tract. cit. lib. 2. c. 1. ubi ean-
 dem etiam refutat. Sic ille:

הנה אלכסנדר הפרודוסו גר שהנפש היא נח והכנרה בלבר
 לקבל המושכלות אשר נכח תתאשר אתר המות ותדבק בשכל
 הפועל וכו'

i. e. Ecce Alexander Aphrodisiensis definit quod anima sit facultas &
 dispositio tantum, ad recipiendum intelligentias quæ in ea supersunt
 post mortem & adhærescit intellectui operanti.

Hanc sententiam ibi tribus argumentis refutat, quorum pri-
 mum æque falsum est ac sententia Alexandri, quippe quod conti-
 net sententiam illam de Creatione animarum sextiduo: & Bere-
 schit factam, nimirum animas non exiere eodem modo quo re-
 liquæ formæ hujus mundi inferioris, ex virtute seminis vel ma-
 teriæ, sed existerent antè corpus, & ab extra in id ingredi, &c. verum
 de hac sententia dictum nobis est ad fundamentum quartum.

Putat Abarbanel sententiæ Alexandri suffragari Maimoni-
 dem, idem sensit etiam הנרכוני qui citante Men. ben. Isr. in
 Commentario suo super Maimonidis More Novockim, sic de
 Maimonide inquit:

רבינו משה עריו השלם הלך בעקבות אלכסנדר בזה הרעיה
 והאמין שהנפש היה נח והכנרה בלבר ע"כ

i. e. Magister noster Moses (nempe Maimon.) super eum sit par,
 pressit vestigia Alexandri in hac sententia, & credidit animam esse
 virtutem quandam & dispositionem tantum. hucusq.

Locus Maimonidis ad quem alludunt illi, exstat in suo Mo-
 reh parte 1. cap. 69. vers. 70. ubi ex sententia, quæ in Chagigæ
 de qua fund. quarto de animis iustorum & spiritibus creandis, ita
 loquitur ex Interpret. Cel. Buxtorf. Anima illa, quæ post mor-
 tem supersuites sunt, non sunt illa anima quæ procreatur in homine tem-
 pore generationis. Anima quippe illa quæ procreatur tempore genera-

tionis est potentia solum & dispositio, sed res illa quæ separatur post mortem, est res in actu.

Hæc sunt verba Maimonidis, sed miror istos authores tam finitæ sententiam ejusin de collegisse, nam clara sunt ejus verba non enim de illa anima quæ antè corpus existit, & post illud remanet, quàm vulgo נשמה appellat, eam potentiam & dispositionem tantùm esse dicit, verum de ea quæ cum corpore generatur, & cum eodem interit quam נפש dicunt: Hinc eum defendit Men. ben. Isr. loco citato ostendendo ex alio loco ipsius Moreh ubi de anima agit, Item ex alio ejus Tractatu cui nomen הלכות תשובה aliam ipsum & ab hac planè diversam fovisse sententiam, imò mentem suam explicat, & illas duas animas à se invicem distinguit in alio libro suo. יסודי תורה cap. 4. §. 15. ubi postquam de anima illa quæ cum corpore generatur, & absq; quo subsistere nequit dixisset, nunc de anima intellectuali contradistinctè ita pergit:

לא תכרת הצורה הזוהר לפי שאינה צריכה לנשמה במעשיה אלה יודעת ומשגת הדעות הפרוד' מן הגולמים ויודעת בורא הכל ועומדת לעל' לעולמי עולם. הוא ושאר שלמה וישוב העפר אל הארץ וגו'.

i. e. Ex Interpretat. Cel. Vorstii. Hæc autem forma non exterminatur, quia non indiget animâ in suis operibus, sed intelligit atq; cognoscit intellectu separato à corpore, (vel potius cognoscit notiones abstractas à materia) atq; intelligit Creatorem omnium ac stabilis est atq; permanet in secula seculorum, hoc ipsum ait Salomon: Redibit pulvis in terram, &c.

In eadem sententia Alexandri de anima fuit etiam R. Isaack ben Arama in libro quem fecit יצחק עקרת ejus verba adducit fatis prolixæ Men. ben Isr. lib. 1. 1. cap. 2. Summam post alle allegata illa, ita deducit:

והכלל שהנשמה ההווה באדם כשיתהווה היא כח והכנה לבד וההתעצמות הנכבד עושה בו רשם להכדילו משאר הבעלי חיים להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים כי אין מתעל

מתעל מנפש הו' ונפסד לרוח נכדל ונצחי ומרו' לנשמרה ואז
ראוי שתשרי עליו השכינ'

i. e. Summa est quod anima existens in homine cum generatur sit potentia & dispositio tantum & existentia illa excellens facit in eo signaturam, ad distinguendum eum à reliquis animantibus, ad reducendum eum è foræ in lucem, lucem vitæ, nam tunc exaltatur ab anima existente & corruptibili ad spiritum separatam & æternum, & à spiritu sive רוח, ad נשמרה, tunc digna fit super quam quiescat Schechina.

THESIS FUND. VII.

Verfatur circa qualitatem pœnæ impiorum, illa autem est, quod pœna eorum non sit corruptio & privatio plenaria, sed est pœna insignis & dolor assiduus, cujus qualitas nulli rei assimilari potest in hac vita, quia ibi ejus subjectum est tenuè, spirituale & sensibile admodum, & jamjam hac de re sententiæ Rabb. n. b. m. profstant. Sunt qui dicunt esse ignem tenuem punientem gradu intensissimo, dum dicunt, ignis noster est ut unum ad sexaginta ad ignem Gehennæ, & denominationem hujus pœnæ desumerunt ab iis qui judicati sunt ad combustionem, quia ignis est inter agentia subtilissimum, Et quia anima spiritualis subtilis est in genere densitatis & corporeitatis ejus, & variant etiam ibi gradus transgressorum, in eo quod pars eorum judicentur per duodecim menses, & alii judicentur à generatione in generationem, sicut dicitur in Tractatu Rosch. Haschana, & hæc etiam est sententiæ Ramban in libro suo Schagnar Hagemul quem fecit. Et in Capitulis R. Eliezaris dicunt: Quid interest inter animas justorum & animas impiorum, traditio, dicit R. Eliezar animæ justorum ab-

scōditæ sunt sub Throno gloriæ, & animæ inuistorum
 tolluntur & ambulant jugiter, illæ sunt in requie, his au-
 tem nulla est quies, s. d. *Et erit anima Domini mei, lig. &c.*
sed anima hostium tuorum agitabitur in medio vole fundæ.
 v. d. quod sicuti lapis in funda habet motum confusum,
 modo sursum modo deorsum, modo rectum modo cir-
 cularem, propter impellentem qui cogit illum ad hunc
 confusum motum, sic se res etiam habet in seculo ani-
 marum circa animas inuistorum ex illa confusione &
 disturbance propter cogentem & punientem eas, & id
 ipsis est cruciatus stupendus. Cum sint inconstantes &
 vagentur ab una re mala proveniente ex natura in illam
 rem malam. Neque desinit esse in hac pœna, usque
 dum absolutum sit tempus definitum pœnæ sive sit par-
 vum aut magnum, aut infinitum secundum id quod
 decreverit Sapientia Dei bened. Et hoc intendit Mu-
 lier illa præstans os loquens grandia cum dicit: *Et ani-
 ma hostium tuorum agitabitur, &c.* Attende autem quod
 dicat, *in medio vole fundæ.* Nam in hoc anima inuisto-
 rum similis non erit lapidi: Nam in quavis agitatione
 confusa quæ fit in funda, ecce lapis egreditur, & quæ-
 rit locum suum, & in loco suo naturali quiescit, sed
 anima iniusti sic non erit, nam illa agitatio est pœna
 ejus, & semper erit in medio volæ fundæ, non egre-
 dietur inde nec revertetur in locum suum, nec inveniet
 requiem plantæ pedis sui.

NOTA

In Medrasch Kohelet sic sciunt Rabbi de loco pœnarum
 citante Menass. Ben. Isr. lib. 1. c. 12. כפני מרה ברמ הקברה
 גהינם וכן ערן כרי שתחיהם זו מצלת זו וכמה רוח בניחם
 ד

ר' יוחנן אמר כותל ור' אבהו אמר טפח ורבנן אמרי שתי
אצבעות.

i. e. *Quare creavit Deus bened. Gehennam & hortum Edenis, ita ut unum possit umbram facere alteri (tam vicina) & quantum spatii est inter ea? R. Jochanan dixit Paries. R. Abba dixit Palma. Rabb. dixerunt duo digiti.*

Ad demonstrandum gravitatem supplicii infernalis Rabb. usi sunt variis locutionibus allegoricis, huc facit quod habetur in Bereschit Rabba ipsius Mosis Haddarschan ad illud Genes. 24. vers. 67. R. Josuam Ben Levi aliquando ivisse cum Angelo mortis quem קפור nominant & pervenisse ad Portas Inferni. De illo Angelo dixit:

בשעתא ההיא אחויני שבעה מדורי גיהנם ובכל מדור ומדור
שבעת אלפי בתי ובכל ביתא וביתא ד' אלפי חורי ובכל חורי
וחורי אורח בית ד' אלפי סודקי ובכל סודקי אית ביה עקרבא אחר
וההוא עקרבא אית ביה ד' אלפי חוליינ ובכל חוליא וחוליא הוי ביה
תשעין ותרין כרי מרה ובכל הרשעים מחוללים.

i. e. *Eadem ipsa hora ostendit mihi 7. habitationes Gehennae. Et in unaquaq; habitatione 7 mille domus, in unaquaq; domo autem 7 mille foramina, & in unoquoq; foramine sunt 7 mille fissurae, & in unaquaq; fissura est scorpius unus, iste autem scorpius habet 7 mille aculeos, & in quolibet aculeo sunt 92. species veneni, quo impii compunguntur.*

Putant Rabb. septem nominibus Gehennam vocari in S.S. quæ sunt: 1. שאול 2. אברון 3. באר שחת 4. בור 5. צלמות 6. ארץ ארץ
De his fingillatim agit Men. Ben. Israel cap. 12. lib. 1. Inter alia ibi dicit vocari הנפש תאבר הנפש ונענשת ככל מני יסורין

Item vocari צלמות ad id. annotat.

הנה כנה איוב הגהנם לצל מות ולא למות עצמו לרמוה שאינן
כלים כמות עצמו אבל תשאר ברשעים כח לקבל עונשם ולהרגיש
העונש.

i. e. *Ecce nominat Job. Gehennam, umbram mortis, non mortem ipsam,*

ipsam, ad innuendum ipsos non consumi sicut per mortem ipsam, sed relinquatur in impiis facultas recipiendi penam suam eamq̄ sentiendi.

Item תפחה ex Esaj. c. 30. vers. ult. sic dici volunt Rabbi citante Men. Ben. Isr. 10.

שכל המתפתה ביצרו נופל שם

Porro de Gehenna sententiam Rabb. exponit, cum pergit; dicunt:

שנברא ביום שני לכריאת העולם יום שיש לו תמול ואין לו שלשם ושלוה לא נאמר כי טוב ביום השני דכיה איתברא גהינם.

i. e. Creatam fuisse secundo die Creationis mundi. In die cui equidem est heri, sed non nudius tertius, & ideo non additam ei fuisse benedictionem ordinariam כי טוב quia eo die creata fuit Gehenna.

Paucis interjèctis vulgarem Etimologiam Gehennæ adjicit hijs verbis:

ונקרא בלשון רז"ל גהנם מהמקום ההוא סמוך לירושלים הנקרא גי בן הנם אשר שם היו משלכים הטומות והנבלות והיה תמיד שם אש לשרוף הטומות והעצמות ולכן על דרך פשל נקרא מקום משפט וכו'.

i. e. Et vocatur idiomate Rabb. n. b. m. Gehenna ab illo loco contiguo Hierosol. qui vocatur vallis filii Hinon, quò projiciuntur inquinamenta & cadavera, & ibi continuus est ignis ad absumenda illa inquinamenta & ossa. Idcirco parabolice locus judicii impiorum, quia ibi comburuntur cadaverum adinstar, Gehenna vocatus.

Multa etiam garrunt Rabb. de septem mansionibus sive domibus Gehennæ, quæ respondeant 7. habitaculis in Paradiso, ad dandum unicuique mercedem pœnæ pro gradibus suis diversis, hæc prolixè admodum habet Men. Ben. Isr. loco citato. Numerum autem septenarium ex eo probare annititur, quod septem genera prævaricationum præcipuarum, item peccatorum insignium in sacro Codice occurrant, de hisce multis quoque agit Ramban in שער הגמול ubi ex Aggada citat in una quaque mansione decem esse Nationes quæ puniantur, quique autem nationi tanquam caput adjungit tales homines, quorum impie-

impietas à Spiritu S. in sacra pagina singulariter notata fuit. Ut Doëgum, Absololum, Jeroboamum, Achabum, &c. Item nomina specialia Angelorum mortis unicuique domui præposito- rum; sed hæc omnia enarrare molestæ & inutilis forsân operæ esset, cui ea legere volupe est inveniet loco citato. Hæc inte- rim veritas inde elucet, cujus clara vestigia in sacro codice ex- stant, diversos esse gradus pœnarum in Gehenna sicut in Paradiso retributionis & gloriæ gradus variant, quod etiam concludit illic Men. ben. Isr.

וכל א' וא' הענש נפשו כפי מעשיו הרעים כי אין דין עונש הרשעים שוה.

i. e. *Et uniuscujusq; anima punietur secundum opera sua mala judi- cium enim penale impiorum æquale non est.*

Porro ipsasmet inferni portas nosse satagunt, quot numero sint, & ubi deprehendantur. Sic citante Ramban in Schaar Hagg. Men. ben. Isr. loco cit. in Tractatu ערוכין sciscunt.

שלוש פתחים ליה לגיהנם אחד במדבר שנ' וירדו הם וכל אשר להם הי' שאולה ולגיהנם ירדו. אחד בים דכתיב מבתן שאול שועתי החזירו אותו הרג על מעמקי מצולות ופתח גיהנם ואחד בירושלם שנ' נאם יי' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם.

i. e. *Tres portas habet Gehenna unam in deserto sicut dicitur : Et descenderunt illi & quicquid ipsis erat vivi in abissum, at in Gebennam descenderunt. Unam in Mari si- cur scriptum est. Ex ventre abyssi clamavi. Restituit eum piscis ex profundissimis, hæc est Porta Geb. Et unam in Jerusalem sic. die. Dictum Jeh. cui est lux in Zion, & fornax in Jerus.*

R. Jochanan ben Saccai vult portas ejus numero duas esse in valle Hinom quod vide apud Ramban loco cit. Mahomet septem portas numerat Surat. 15. vers. 44.

להן שבעה ובוא לכל באב מנחם נזא מקשום.

F

i. e.

i. e. *Ipsi (Gehennæ) sunt septem portæ & unaquaq; porta habet suam partem suo modo debito sibi distributam.*

Duplicem etiam Gehennam fingunt Rabb, sicut ex iis habet Men. ben. Isr. cap. 2. lib. 1. sub finem ferè.

וכתבו עוד שכמו שיש גיהנם למטה כך יש גיהנם למעלה והוא סוד נהר דינור הנזכר ברביאל שבו מתלבנים הנשמות והזוהמה שלא יכלה גיהנם של מטה לבלות בנהם של מעלה תנקה כהולט.

i. e. *Et amplius scribunt, quod sicut est Gehenna inferior, ita etiam est Gehenna superior. Et hoc est illud Mysterium fluvii דינור cuius mentio injicitur apud Danielelem, in quo abfiscuntur animæ, & immundities quam non potuit Gehenna inferior consumere, in Gehenna superiori purgatur absolutè.*

Animas respectu ignis non esse *אנא דמא*s plerique Rabb. fide firma tenuerunt, verum rei hujus possibilitatem quæsierunt alii à parte ignis, alii à parte ipsius animæ simul; Ex priorum numero est Rabbi Schem Tof in libro Nephes hach, ubi multis hanc suam sententiam probare allaborat. Parte sexta sic habet: אמרנו שהויא אש רק פנימי והוא יותר משאר אשורת ועל דקותו ותוקף גבורתו יש בו יכולת לשרוף כח הנשמות אע"פ שהם דקות ברקותם כי מעלת זו האש הגדולה יותר מהמקום היוצא הנשמות משם.

i. e. *Diximus esse hunc ignem tenuem internum & vehementem magis quam reliqui ignes, & propter tenuitatem & robur potentie suavis ei inest comburendi facultatem animarum, quamvis tenuous sint ipsæ sua tenuitate, nam gradus hujus ignis magni major est gradu illius loci, ex quo animæ egrediuntur, &c.*

Hæc est sententia illius authoris, quam perperam vindicare conatur, postea adductis eo sine variis traditionibus fabulosis, ut de illo fluvio ex quo animæ egrediuntur, qui omnem suam influentiam habeat ex illo igne elementari quem vocat, per quem transeuntes Angeli consumantur stupæ adinstar quanto magis ergo animæ hominum, &c.

Porrò urget multivarias esse species ignis sicut v. g. Ignem Altaris habuisse vim extraordinariam, neque alimento opus habuisse.

buisse. Item veteres Res magnas excelsas & stupendas aliquando in medio ejus vidisse, ut eo tempore quo sacrificium non gratum fuit D. eos vidisse in medio ejus דמורת כלב רובץ *similitudinem canis cubantis & devorantis munus.* Item mentionem facit illius ignis, qui apparuit Mosi in Rubo non consumto. Item aliam fabulam de Tabulis Legis quæ scriptæ fuerint igne nigro super ignem album, hinc quatuor formas ignis superni esse dicit : Niger, ruber, viridis & flavus, & unicuique suam esse facultatem particularem. Hinc concludit:

ועל כן אין לתמו על האש של גיהנם שיש בה כח לאכל רוח
במו שאמרנו.

i. e. Ideo mirandus non est ignis Gehennæ quod ei insit vis consumendi Spiritum, sicut diximus.

Quando Menaff. ben Isr. vult probare animam ab igne pati posse, à parte animæ id evincere conatur, id quod integro capite decimo tertio, libr. i. facit, ita ut nihilominus singularem etiam vim igni Gehennæ tribuat, in hunc finem sententiam רמב"ם Ramban in Schaar Hagg. citat summam eorum exhibendo his verbis :

הכלל העולה מדבריו שהאש שבגהנם שנאמין בה שהיא שורפת הנפשות אינה כמו אש העולם הזה כלל לא האש שמשתמשין בה בנחלת ושלחבת ולא האש היסודית אשר בנגל האש אלא דקה מזוהר

i. e. Et summa que resultat ex verbis ejus, quod ignis Gehennæ quem credunt comburere animas, non est instar ignis hujus mundi, quo utimur per prunas & flammam, neque Ignis Elementaris, qui est in vortice ignis, sed adhuc eo est tenuior.

Item citat ex Rabb. מושיאין דיליאן locum quem etiam האר"ם R. Schem Tof. loco cit. Unde quis posset conjicere eundem esse Mosen Legionensem cum R. Schem Tof. Attamen R. Zachut author Juchafin illos distinguit etiamsi fuerint שו"ת פ"א p. 133, hæc in transitu, Ut autem res manifesta magis fiat nunc

à parte animæ monstrat, quomodo id fieri possit, sic autem com-
pellat lectorem.

ולכן הט אונן לי ושמע אמרתי בני השורש הזה הוזה מסודות
התורה ומהלכר' ה' גלה סודו אל עבדיו הנביאים ואומר ידוע הוזה
פרעת הר' שבי ונמשכו אחריו כל המקובלים שכל הנשמות
קודם שיררו לזה העולם מתלבשים בגוף וכדיוקן

i. e. *Et ideo inclina aurem mihi, & audi sermonem meum, nam hoc-
ce fundamentum est ex Mysteriis legis, & ex illis rebus quarum se-
cretum Deus revelavit servis suis Proph. Et dico, notum esse ex sen-
tentia R. Simeon ben Jochai, quem sequuntur omnes Traditionarii.
Quod omnes animæ antequam descendunt in hunc mundum induta
sunt corpore quodam & imagine.*

Gemina his citat ex libro Sohar, &c, Hinc summam
deducit.

והכלל בי יש גוף דק וכו'
i. e. *Summa est, quod est corpus tenuè admodum, quo induta est
anima antequam veniat in mundum, & per hunc spiritum forman-
tur omnia membra in imagine ejus, sed hæc sunt tenuia summo
gradu.*

Hujus corporis spirituosæ, quod supponunt, existentiam &
naturam pluribus exponit D. Is. Abarb. in libro מפעלות אלהים
quod citat Men. ben. Isr. sed quia prolixiora sunt angustia pa-
gellarum nostrarum ea non ferunt.

In hoc consentientes citantur etiam R. Eliezer German. in
Maaseh Bereschit. Item R. Bechai

Putat se hujus sententiæ præsidium invenisse etiam in S. S.
Judæus, quando sic ait.

והוזה הצלם הנוכר בנעים זמירות ישראל כאמרו אך בצלם
יתהלך איש והמפר' פגשו וכאופנים רבים כי לא ידעו מה
הוזה והאמת שהיא הגוף הדק הנוכר אשר בו יתהלך האד'
וכו'

i. e. *Et hæc est illa imago cujus mentio fit in Psalmis cum dicitur:
etiam in imagine ambulat homo. Et Interpretes explicaverunt illud
multi-*

multifariam nescientes quid sit, sed hæc est veritas quod intelligatur illud corpus memoratum in quo homo ambulat, &c.

Concludit sub finem.

סוף דבר הגוף הרק הזה נקרא כפי הר"מ ומפר' אחרים רוח
בהיותו נושא לנשמה

i. e. Summa rei corpus hoc tenuè secundum Abarbanelem & alios Interpretæ vocatur רוח quia est subiectum animæ. & paucis interjectis.

ועם זה נחה שקטה קושייתנו יען אמרנו שכנשם השכלית ל' ישרוט האש הנשמי אם ל' באמצעות הרוח הנשמי הרק שהוא מרכבה אליה

i. e. Sicq; soluta est difficultas cum dicimus ignem corporalem non dominari in animam intelligentem nisi mediante Spiritu hoc corporali tenui, qui ejus est vehiculum.

Hæc est sententia Judæi quam sic fati operosè probare annexus est. minoꝝ negotio opus fuisset ad sustinendum sententiam auth. בעל עקרים. Quæ oppido probabilior est, sic autem ille. Dolor ille & pœna animæ in eo est, quod sicut homo in vita sua secutus est concupiscentiam & res corporales, & avertitur anima ejus à faciendo voluntatem D. bened. assuevit operibus secundum naturam corporis, quod est contra naturam. Ecce autem illa cum separatur à corpore appetit easdem illas res, sicut assueverat, & ad eas inclinatur. Nulla autem ipsi sunt media ad eas apprehendendas. Item propter naturam suam inclinatur etiam ad adhærendum formis superioribus separatis à materia, easque appetit, ei autem nullum est initium v. doctrina aut habitus in Cultu Dei bened. ideo ad duo latera appetitu suo fertur ad superius & inferius. Et cum ei nulla sint media ad apprehendendum latius inferius nec dispositio ad superius, in hoc est dolor lugendus excedens omnem dolorem hujus mundi, major quam ultio ignis & dolor ex frigore & gelu, major quam scissio cultrorum & gladiorum, & præ morfu serpentum & scorpionum, nec dolor hic occupat nisi animam, non autem quasi ignis ei dominaretur, &c. hucusque verba ejus.

De illa agitatione irrequieta in qua consistere autumat nonnulli Rabbiorum poenam damnatorum distinctius quid tradit R. Schem Tof, libro sæpius citato, parte tertia.

ונפשות הרשעים רצות לעלות אל המקום ההוא ומפני אשר הן חוטאות מעכבות אותן ונוטל אותן גלגל החמ' שהיה סובב כל העולם ודוחף ומטלטל אותם בסב' כל העולם מעלה ומטה ונרחפות עד מלאות להם עונש כדי רשעתן ומביאין ראיה מזה הפסוק וארץ נפש איביך וגו'

i. e. *Anima impiorum autem volunt etiam ascendere ad locum illum (beatum de quo modo dixerat) quia autem peccatrices sunt hinc prohibentur illæ, & tunc abripit eas vortex solis qui circumit totum mundum, & eas impellit & in: unde agitatur circa totum mundum sursum & deorsum, sic autem impelluntur usq. dum impleatur eorum poena secundum impietatem earum, hujus rei argumentum adducunt ex illo versu. Et anima Inimicorum tuorum, &c.*

Hanc sententiam iis quos fabulæ juvant relinquimus, iis astipulamur quæ adjicit author postea *inimicorum* loco.

ואין זה הנכון והדעוהו הללו הן רחוקות מדרך האמת כרחוק מזרח ממערב

De poenis impiorum & earum duratione æterna ubique docent Arabes, & præsertim Propheta ipsorum. Verè nullum caput est ex centum & quatuordecim quibus conflatus est Coranus, in quo non earum mentio pluribus vel paucioribus fiat. unde etiam ex hoc ipso vitium illud Tautologiae quod Alcorano à doctis tributum fuit pervidere est, cum eadem sententia toties vel ad nauseam recurrat. Gravitationem earum multis etiam depingit, ut v.g. Surat. 77. quæ inscribitur Acierum, vers. 60. & seqq. Ubi verba facit de arbore quadam infernali quam vocat שגרה אלזקום de hoc dicit :

אנחה שגרה תחרו פי אצל אלגהנם טלעהא כאנה רוש אלשיאטין פאנהם לאכלון מנהאתם אן להם עליהא לשונא מן חמים.

i. e.

i. e. Illa arbor egreditur ex imo Gehenna, fructus ejus est quasi capita Diabolorum, & ipsi (impii) edent de eo: deinde dabitur eis potus aqua ferventissima. Item Surat, 88 quæ inscribitur Tegens, sic dicit: sustinebunt *נאדית האמיה*, Iguem calidissimum, potabuntur *אניה מן עין אניה* ex fonte ferventi.

Sic Surat 69. vers. 29. 30. & seqq. Deus quasi sic alloqueretur Diabolo introductur.

הוזה פעלוח תם אלגחנם צלוח תם פי שלשה דרעהה שבנוו דראעא פאשכוח

i. e. Prebendite eum, & ligate eum, postea in Gehennam ustulandum immitte eum: postea catenam septuaginta cubitorum constringite.

Imo ad demonstrandum pœnæ infernalis, tum gravitatem tum æternitatem Suratâ 4. quæ est de Mulieribus dicit: *Comburemus eos igne, & quotiescunq; נצברת גלוחם* imminuta sunt pelles eorum permutabimus illas aliis novis pellibus, &c.

Sic porro Surat, septima, quæ est de loco Araph. vers. 39. Illos ita immerfos fore tormentis infernalibus sicut ille qui lecto immerfus jacet, hinc dicit:

להם מן נהנם מהאר ומן פוקהם עואש

i. e. Illis quidem impiis Gehenna erit lectus & supra eos ignis infernalis (vel erunt illis tegumenta: vox enim hæc Arab. tegumentum etiam sonat.

Singulare quid est quod legitur Surat, octava ubi describitur quomodo Angeli facies & dorfa infidelium percutiant, sic loquitur Pseudopropheta versu 32.

ולו תרו אד יתופי ארזין כפרוא אלמלאיכרה יצרבון ונוהחם

וארבארהם ודוקות עראב אלחריק
O utinam videres, cum spiritum emisere infideles, quomodo Angeli percutient facies eorum & dorfa eorum (dicendo:) gustate pœnam ardentis ignis.

Hæc verba habet etiam Arabscha in Hist. Timuri, ubi agit de morte ejus. pag 317. qui ibidem & alibi vivide suo more pœnas inferorum depingit.

Gratus pœnarum infernalium Mohamed etiam statuit Surat.

3. Ibi postquam dixisset eum qui defraudavit cum furto coram
judicio sistendum, ibique pro injustitia sua ei persolutum iri, ad-
dit versu 156. & 157.

ומאוייה גהנם וביס אלמציר הם דרגאה ענר אללה.

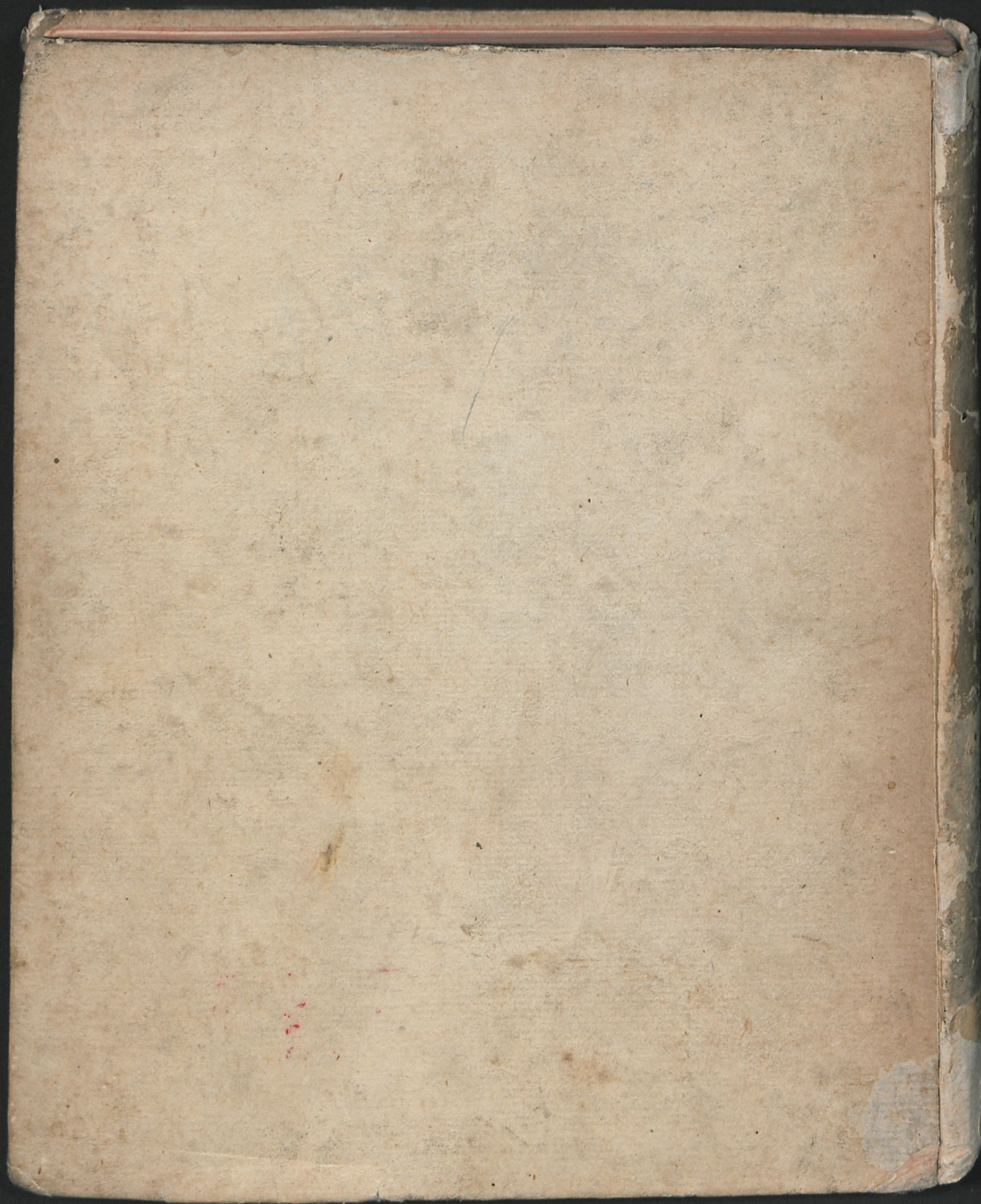
i. e. *Et habitaculum ejus erit Gehenna, ò infelicem locum,* (aut
tium) *hi erunt gradus apud Deum, i. e. gradus diversi erunt apud*
Deum. Idem vocabulum occurrit quod gradum significat apud
Rabbinos: illi enim utuntur voce גדרונה. Sic sæpè occurrit in Co-
rano improbiorebus repensum iri צעפין dupla. Unde etiam illos,
quorum opera bona æqualia sunt malis (quos Rabbinus בנינויים
vocarent) non in Paradiso aut Inferno, sed medio loco Alaraph,
quem אלגנה סור Parietem Paradisi: seu medium quid inter
Paradisum & Gehennam vocant: de quo loco Surat. septima
agitur: id citatum videtis supra. Ex his aliisque innumeris ju-
dices Lector, quantum tribuendum sit nostris, sententias Mo-
hammedanorum exponentibus: cum non defuerit Theolo-
gus, Maccovius, qui in Theolog. Polem. ausus
est scribere, negare Mohammeda-
nos Infernum.

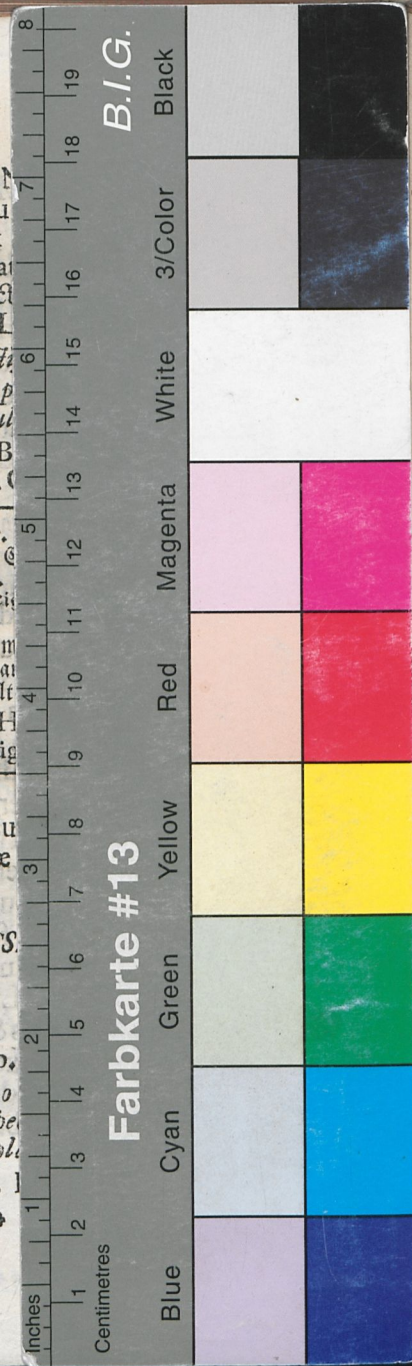
F I N I S.

Vol 10 = fol. 3

I, C.

ספר הנפש

Sive

PSYCHOLOGIA
RABBINICA,

Quæ agit de

MENTIS HUMANÆ
NATURA & PRÆCIPUE
EJUS EXTREMIS,

Ex mente

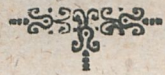
MAGISTRORVM JVDÆORVM
accedit hinc inde Sententia

MOHAMMEDIS & ARABUM

AUCTORE

JOHANNE EGGERO,

Helv. Bernate.

BASILEÆ,

Typis JOH. LUDOV. BRANDMÜLLERI.
M. DCC. XIX,

